

Patrymau Iaith P-aC₃

CYNNWYS

	Tudalen
Patrymau iaith	3
Iaith bob dydd	4
Gweithgareddau	17
Mynegi barn	18
Siarad am y gorffennol	20
Gofyn am wybodaeth a'i rhoi	23
Rhoi gwybodaeth	28
Lleoliad a chyfeiriad	29
Disgrifio	30
Trafod 'piau'	34
Trafod yr amser	35
Gwahodd	37
Chwarae gemau	38
Y synhwyrau	40
Gweithgareddau chwarae rôl	41
Gweithgareddau tu allan	43
Gwyllo'r DVD	48
Darllen	49
Geirfa a phatrymau sy'n berthnasol i feysydd eraill y cwricwlwm	50
Addysg gorfforol	51
Celf a dylunio	53
Cerddoriaeth	55
Daearyddiaeth	57
Dylunio a thechnoleg	60
Gwyddoniaeth	63
Hanes	67
Mathemateg	71
Addysg grefyddol	76
Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu	77

Patrymau iaith

Bwriad y ddogfen hon yw eich helpu chi i ddefnyddio'r iaith Gymraeg mewn amrywiaeth o sefyllfaoedd yn ystod y dydd ac wrth gyflwyno gwahanol feysydd o'r cwricwlwm.

Gallech chi ddefnyddio'r patrymau iaith sydd i'w gweld o dan y pennawd **Iaith bob dydd** yn achlysurol drwy gydol y dydd, yn y dosbarth, ar yr iard ac ati, e.e. gofyn am ganiatâd a'i roi, mynegi barn, gofyn am wybodaeth a.y.b.

Mae patrymau eraill yn fwy penodol ac maen nhw'n berthnasol i sefyllfaoedd sy'n gallu codi yn ystod y dydd, e.e. wrth chwarae rôl, wrth siarad am y gorffennol, wrth ddarllen, wrth gyflwyno'r DVD a.y.b. Cyn ymgymryd ag unrhyw un o'r gweithgareddau hyn, gallech chi argraffu'r tudalennau perthnasol a'u cadw nhw gerllaw i'ch helpu chi gyda'r sesiwn.

Mae'r rhestri hyn yn eitha cynhwysfawr ac maen nhw'n cynnwys patrymau y gall y disgyblion fod wedi dod ar eu traws ym Mhecynnau 1 a 2 yn ogystal â geirfa a phatrymau iaith newydd. Peidiwch â digalonni os nad yw'r disgyblion wedi dysgu'r holl batrymau yn y golofn **Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes**. Cyn bo hir, byddan nhw'n dod i ddeall beth yw ystyr y geiriau a'r patrymau gan eu bod yn cael eu hailadrodd a'u hatgyfnerthu mewn gwahanol adrannau ar y DVD. Y gobaith yw y bydd y disgyblion eu hunain yn eu defnyddio nhw cyn bo hir.

Yn ogystal â'r patrymau cyffredinol hyn, mae geirfa a phatrymau iaith sy'n berthnasol i wahanol feysydd o'r cwricwlwm yn cael eu rhestru ar dudalennau 50-77¹. Mae'r rhain yn cynnwys geiriau a phatrymau sydd wedi'u cyflwyno eisoes, ond yma, maen nhw'n cael eu defnyddio mewn cyd-destunau gwahanol, e.e. bydd y disgyblion yn gyfarwydd â'r rhifau **dim, un, tri, saith, wyth, naw**, ond ym Mhecyn 3 maen nhw'n cael eu rhoi at ei gilydd mewn cyd-destun hanesyddol er mwyn creu cyfeiriadau at flynyddoedd penodol, e.e.

Roedd Oes Fictoria rhwng un wyth tri saith ac un naw dim un.

Enghraifft arall yw'r defnydd o **roedd ... a roedden nhw'n ...** a gyflwynwyd yng nghyd-destun y Tuduriaid ym Mhecyn 2 ond sy'n cael ei ddefnyddio i drafod pobl Oes Fictoria yn y pecyn hwn.

Dyna yw hanfod dysgu ail iaith – trosglwyddo geiriau, ymadroddion a phatrymau o un sefyllfa i'r llall – ac mae'r DVDs, y deunyddiau darllen a'r gweithgareddau'n darparu llawer o gyfleoedd i wneud hyn.

Gobeithio y bydd y rhestri yn eich helpu chi i gyflwyno gwersi / rhannau o wersi drwy gyfrwng y Gymraeg. Beth am ddarllen drwy'r rhestri, dewis y patrymau sydd fwyaf addas i'ch anghenion chi a defnyddio'r rhai hynny fel man cychwyn? Yna'n raddol, gallech chi ddefnyddio mwy o eiriau, ymadroddion a phatrymau, gan gyflwyno mwy a mwy o Gymraeg i'r ystafell ddosbarth.

¹Daw rhai o'r patrymau trawsgwricwlaidd hyn o ddogfen sydd heb ei chyhoeddi ac sydd wedi'i chreu gan Raglen Genedlaethol DPP y Gymraeg a Chyfrwng Cymraeg CBAC.

IAITH BOB DYDD (1)

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Os gwelwch yn dda. Diolch. Dim diolch. Pardwn? Esgusodwch fi.</p> <p>Da iawn, bawb! Bendigedig. Gwych. Rwyt ti'n glyfar iawn. Eitha da. Ardderchog.</p> <p>Ga i help os gwelwch yn dda? Ga i ofyn cwestiwn? Cei. Na chei. Gawn ni fynd? Cewch. Na chewch. Dim heddiw. Y tro nesa(f).</p> <p>Wedi gorffen.</p> <p>Mawredd mawr! /Bobl bach! / Bois bach! / Nefi wen! / Nefi bliw! / O, mam fach! O, diar!</p> <p>Hwyl fawr.</p>	<p>Perffaith! Mae'n berffaith. Cywir. Anhwygoel! Arbennig!</p> <p>Ga i dro os gwelwch yn dda? Ga i weld os gwelwch yn dda?</p> <p>Gawn ni fynd i ... os gwelwch yn dda? Cewch ond dim nawr / rŵan. Dim nawr / rŵan – yfory!</p> <p>Mawredd mawr! / Bobl bach!</p>	<ul style="list-style-type: none"> • yn achlysurol drwy gydol y dydd • wrth wneud sylw am waith disgyblion • i ofyn am rywbeth neu i ofyn am ganiatâd a'i roi / wrthod • ar ôl gweithgareddau • i fynegi rhyfeddod • ar ddiwedd y dydd

IAITH BOB DYDD (2)

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Sut wyt ti? da iawn: Dw i'n dda iawn, diolch. wedi blino: Dw i wedi blino. Dw i wedi blino'n lân. gwell: Dw i'n well.</p> <p>cyffrous: Dw i'n teimlo'n gyffrous. ofnus: Dw i'n ofnus. Dw i'n teimlo'n ofnus.</p> <p>Dw i'n teimlo'n hapus achos dw i'n hoffi gweryslla.</p> <p>Beth sy'n bod? Dim byd. Dw i'n sâl (iawn). Wyt ti'n teimlo'n well? Ydw, diolch. Nac ydw. Ydych chi'n teimlo'n well? Ydyn, diolch. Nac ydyn. Dw i'n boeth. Wedi syrthio. Wyt ti'n iawn? (Mae) popeth yn iawn. Dim problem.</p>	<p>Wyt ti'n iawn?</p> <p>Dw i wedi blino nawr / rŵan. Yfa ddŵr a byddi di'n teimlo'n well.</p> <p>Dw i'n teimlo'n ofnus. Dw i ddim eisiau aros yma.</p> <p>Beth sy'n bod? Beth sy'n bod ar Bob? Ydy e'n / o'n boeth / oer / sych / wlyb? Ydy e'n / o'n rhy boeth / rhy oer / rhy sych / rhy wlyb? Ydy e'n / o'n sâl? Ydy. / Nac ydy. Mae e'n / o'n sâl. Dydy e / o ddim yn sâl. Dydy e / o ddim yn gallu symud.</p> <p>Beth sy'n bod nawr / rŵan?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • i ofyn sut mae'r disgyblion yn teimlo, e.e. yn ystod amser cofrestru neu fel y bo'n briodol drwy'r dydd • wrth chwarae rôl • i fynegi teimladau, e.e. Dw i'n ofnus. Dw i'n <u>teimlo'n ofnus.</u> • pan fydd disgybl yn teimlo'n sâl, pan fydd wedi syrthio neu pan fydd yn dychwelyd i'r ysgol ar ôl bod yn absennol oherwydd salwch

IAITH BOB DYDD (4)

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
Y tywydd (1)		
<p>Sut mae'r tywydd? Sut mae'r tywydd heddiw?</p> <p>Mae'n oer. Mae'n braf. Mae'n heulog. Mae'n wyntog. Mae'n bwrw glaw. Mae'n bwrw eira. Mae'n rhewi. Mae'n boeth. Mae'n stormus. Mae'n oer iawn, iawn, iawn. Mae'n minws pum(p) gradd Celsius.</p> <p>Sut mae'r tywydd yn ...? Mae'n oer yng Nghymru. Mae'n oer yn y gogledd. Mae'n bwrw glaw yn y gorllewin. Mae'n sych yn y de. Mae'n wyntog yn y gorllewin. Edrychwch ar y gwynt cryf yn dod o'r môr / o'r gorllewin. (<i>ar fap</i>)</p> <p>Gwrandewch ar y gwynt yn chwythu.</p>	<p>Sut mae'r tywydd? Sut mae'r tywydd heddiw?</p> <p>Mae hi'n oer ar y Ddaear. Mae hi'n bwrw glaw dros y mynyddoedd. Mae hi'n pistyllio. Mae hi'n bwrw hen wragedd a ffyn.</p> <p>Mae hi'n bwrw glaw yng Nghymru heddiw.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • fel cwestiwn cyn mynd allan neu adeg cofrestru • pan fyddwch chi'n siarad am y tywydd • pan fyddwch chi'n edrych ar fapiau tywydd

IAITH BOB DYDD (5)		
Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
Y tywydd (2)		
<p>Siarad am y dyfodol</p> <p>Mae'n ddiflas iawn heddiw ond beth am yfory? Bydd hi'n bwrw eira. Bydd hi'n bwrw glaw. Bydd hi'n braf yn y gogledd / de / gorllewin / dwyrain. Bydd hi'n braf yng Nghymru.</p>	<p>Siarad am y dyfodol</p> <p>Sut bydd y tywydd yn y gogledd / de / gorllewin / dwyrain? Y bore yma, bydd hi'n bwrw glaw yn y gogledd ... ac yn y de ... yn y gorllewin ac yn y dwyrain. Y prynhawn yma, bydd hi'n pistyllio yn y gogledd a bydd hi'n pistyllio yn y gorllewin. Bydd hi'n oer heno.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • pan fyddwch chi'n siarad am y tywydd yn y dyfodol • pan fyddwch chi'n edrych ar fapiau tywydd
Rhannu		
<p>Un ... i ti ac un i fi.</p> <p>Dyma ti ... brechdan ham.</p> <p>Rhaid rhannu. Dw i'n rhannu. Beth am rannu? Deg punt i ti a deg punt i fi.</p>		<ul style="list-style-type: none"> • wrth rannu; dylid annog y disgyblion i ddweud Diolch ar ôl iddyn nhw dderbyn.

IAITH BOB DYDD (6)		
Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
Ymddiheuro		
Esgusodwch fi. Mae'n ddrwg gen i. Mae'n flin gyda fi. Dim problem! Dim ots! Popeth yn iawn. Mae popeth yn iawn.	Esgusodwch fi. Esgusoda fi. Mae'n ddrwg gen i. Mae'n flin gyda fi / 'da fi. Does dim dŵr yn y Pod-antur Cymraeg, mae'n flin 'da fi.	<ul style="list-style-type: none"> • wrth ymyrryd, e.e. mewn gweithgaredd neu sgwrs • i ymddiheuro mewn unrhyw sefyllfa • wrth ymateb i ymddiheuriad
Cynnig		
Wyt ti eisiau ...? Wyt ti eisiau help? Ydw, os gwelwch yn dda. Nac ydw, dim diolch. Wyt ti eisiau clywed stori? Ydych chi eisiau clywed stori? Ydyn. / Nac ydyn. Beth wyt ti eisiau i fwyta? Beth wyt ti eisiau i ginio? Beth wyt ti eisiau c/ganu? Beth wyt ti eisiau g/wisgo? ... os gwelwch yn dda. Dw i eisiau ... os gwelwch yn dda.	Wyt ti eisiau ffrwythau? Wyt ti eisiau te neu goffi? Wyt ti eisiau gweld map? Wyt ti eisiau mynd? Wyt ti eisiau helpu? Ydw, os gwelwch yn dda. Nac ydw, dim diolch. Beth wyt ti eisiau? Beth wyt ti eisiau yma? Dw i eisiau ... (os gwelwch yn dda).	<ul style="list-style-type: none"> • i gynnig, derbyn neu wrthod pethau • mewn gweithgareddau chwarae rôl • yn achlysurol drwy gydol y dydd

IAITH BOB DYDD (7)

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
Awgrymu syniadau		
<p>Beth am edrych yn y bocs dillad? Beth am dynnu lluniau? Beth am drïo unwaith eto? Beth am actio?</p> <p>Gwych! Syniad da. Syniad gwych. Syniad ffantastig. Syniad bendigedig. Na, dw i ddim yn meddwl.</p>	<p>Beth am edrych ar y we? Beth am fesur y planhigyn? Beth am feddwl am enw i'r planhigyn? Beth am fynd 'nôl i Oes Fictoria?</p> <p>Iawn. Syniad da. Na, dw i ddim yn meddwl.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wrth awgrymu gweithgareddau • wrth gytuno neu anghytuno â'r awgrym • wrth gyfeirio at berson, lle neu beth • wrth egluro
Cyflwyno ac egluro		
<p>Dyma ... Dyma lyfr. Dyma syrpreis i ti / chi. Dyma Dyfs - mae e'n / o'n ffrind i fi.</p> <p>Dyma'r ... Dyma'r llyfr.</p>	<p>Dyma ... Edrychwch - dyma Eryri - yng ngogledd Cymru ... a dyma'r Wyddfa - mynydd ucha Cymru.</p> <p>Dyma'r ... Dyma'r llynnoedd. Dyma'r mynyddoedd.</p>	

IAITH BOB DYDD (8)

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
Gofyn am bethau		
<p>Ga i ... os gwelwch yn dda? Ga i'r... os gwelwch yn dda? Cei, wrth gwrs. Na chei. Dw i eisiau ... Dw i eisiau bwyd. Dw i ddim eisiau ...</p>	<p>Ga i ddŵr os gwelwch yn dda? Ga i help os gwelwch yn dda? Cei, wrth gwrs. Na chei. Dw i eisiau antur. Dw i eisiau mynd ar y trêrn. Dw i ddim eisiau mynd 'nôl i'r siop.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wrth ofyn am bethau • wrth ganiatáu neu wrthod cais • mewn sefyllfaoedd chwarae rôl
Gofyn am ganiatâd		
<p>Ga i weld? Ga i weld y map? Ga i deithio eto os gwelwch yn dda? Ga i fynd i'r toiled? Cei. Na chei. Gawn ni fynd os gwelwch yn dda? Gawn ni ddod i mewn? Cewch. Na chewch.</p>	<p>Ga i liwio'r chwarteri? Ga i fesur Bob? Cei. Na chei. Gawn ni fynd i ... os gwelwch yn dda? Gawn ni glywed y bwletin eto os gwelwch yn dda? Cewch. Na chewch.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • i ofyn am ganiatâd i wneud rhywbeth; mae treiglâd meddal ar ôl Ga i a Gawn ni • wrth roi caniatâd neu ei wrthod • wrth ofyn ar eich rhan chi eich hun a rhywun / rhywrai eraill • wrth roi caniatâd neu ei wrthod – i fwy nag un person

IAITH BOB DYDD (9)

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
Mynegi angen		
<p>Eisiau Dw i eisiau gwelltyn hir. Dw i eisiau sosban. Dw i eisiau plât.</p> <p>Dw i eisiau clipfwrdd, papur, pensil, chwyddwydr ...</p> <p>Faint o arian / bres wyt ti eisiau i fynd i Aberystwyth?</p> <p>Beth arall dw i eisiau?</p>	<p>Eisiau Dw i eisiau bag i gario Bob.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wrth drafod anghenion – wrth gyfeirio at eitemau sydd eu hangen, e.e. ar gyfer astudiaeth maes, wrth baratoi i fynd ar daith, wrth gymryd rhan mewn arbrawf, wrth baratoi ar gyfer coginio neu wneud darn o waith celf a.y.b.
<p>Angen Mae angen mwy o liw yma.</p>	<p>Angen Mae Bob angen golau. (I wneud crempog), mae angen blawd, wyau a ... Mae angen pot mwy – a mwy o bridd. Mae angen arian. Mae angen arian i brynu pot newydd i Bob. Mae angen pridd yn y pot.</p> <p>Mae blodau angen dŵr. Mae planhigion angen dŵr. Mae anifeiliaid angen dŵr. Mae pobl angen dŵr. Mae angen dŵr, ocsigen a golau i dyfu'n gryf.</p>	

IAITH BOB DYDD (10)

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
Siarad am "hoffi" a "ddim yn hoffi"		
<p>Dw i'n hoffi ... Dw i'n hoffi cadw'n heini. Dw i'n hoffi nwdls yn fawr. Dw i'n hoffi'r Pod-antur Cymraeg yn fawr iawn. Dw i'n hoffi bwyta salad a pasta achos mae salad a pasta yn dda i chi.</p> <p>Dw i ddim yn hoffi'r sanau. Dw i ddim yn hoffi'r bwyd.</p> <p>Wyt ti'n hoffi ...? Ydw. / Nac ydw. Ydych chi'n hoffi ...?</p> <p>Pa fath o fiwsig wyt ti'n hoffi? Dw i'n hoffi rapio.</p> <p>(Ry)dyn ni'n hoffi chwarae tennis yn y parc.</p> <p>Mwynhau Dw i'n mwynhau teithio. Dw i'n mwynhau antur.</p> <p>hoff ... Beth ydy dy hoff fwyd di? Fy hoff fwyd i ydy pasta.</p>	<p>Dw i'n hoffi brechdan salad achos mae'n flasus iawn ac mae'n dda i chi. Dw i'n hoffi Eryri achos mae'n hardd iawn. Dw i'n hoffi siwgr (ar y grempog) ond dim gormod.</p> <p>Dw i ddim yn hoffi tacluso. Dw i ddim yn hoffi tacluso chwaith.</p> <p>Wyt ti'n hoffi'r glaw? Ydw. / Nac ydw. Ydych chi'n hoffi ...?</p> <p>Beth wyt ti'n hoffi g/wneud? Beth ydych chi'n hoffi g/wneud?</p> <p>Mwynhau Dw i'n mwynhau gweithio yn yr ardd - mae'n grêt. Beth wyt ti'n mwynhau g/wneud? Dw i'n mwynhau beicio achos mae beicio'n dda i ti ac mae'n hwyl.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wrth drafod "hoffi" a "ddim yn hoffi" mewn unrhyw gyd-destun • wrth siarad am fwynhau

IAITH BOB DYDD (11)

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
Gorchmynion (1)		
<p>Gorchmynion "Ti": Edrycha. Gwranda. Dere. / Tyrdd. Dyfala. Cofia. Meddylia. Pwysa'r botwm. Sefa / Safa tu ôl i'r llinell. Bydda'n ofalus. Tynna dy got / fenig. Agora'r bin. Tro'r top.</p> <p>Gorchmynion "Chi": Edrychwch. Edrychwch ar y patrwm. Edrychwch yn ofalus. Gwrandewch. Gwrandewch yn ofalus. Darllenwch gyda fi. Meddylwch am syniadau. Sefwch. Sefwch mewn llinell. Dewch i weld. Dyfalwch. Ewch. Cofiwch.</p>	<p>Gorchmynion "Ti": Edrycha yn y pridd. Dweda, "..." Dere / Tyrdd yma ar unwaith. Brysia. Yfa ddŵr a byddi di'n teimlo'n well. Bydda'n ofalus achos mae bwystfil yn y llyn. Dos / Cer allan drwy'r drws ... tro i'r chwith ... cerdda syth ymlaen ... a dyna'r llyn.</p> <p>Gorchmynion "Chi": Edrychwch yn y pot. Dwedwch, "..." Ffoniwch yr heddlu. Helpwch Tom. Brysiwch. Atebwch y cwestiynau.</p> <p>Dewch gyda fi. Ewch i'r sgrin nesa(f).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • gydag unigolion • gyda grwpiau neu gyda rhywun rydych chi'n ei barchu • i roi cyfarwyddiadau • i egluro rheolau • i egluro trefn/dull gweithredu i chwarae gemau

IAITH BOB DYDD (12)		
Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
Gorchmynion (2)		
<p>Gorchmynion "Chi" (parhad): Byddwch yn dawel. Byddwch yn ofalus (iawn). Symudwch. Ysgrifennwch. Ysgrifennwch restr. Tynnwch eich cotiau. Eisteddwch a gwrandewch. Gwnewch siâp hir / byr. Gwnewch siâp cwpan.</p> <p>Daliwch y siâp. Daliwch y nodyn.</p> <p>Rhaid ... Rhaid gwisgo Rhaid aros. Rhaid bwyta bwyd iach. Rhaid mesur. Rhaid bod yn ofalus. Rhaid bod yn ofalus iawn. Rhaid meddwl. Rhaid meddwl am syniadau da. Rhaid gwisgo dillad / esgidiau chwaraeon.</p>	<p>Rhaid ... Rhaid gwisgo helmed (i feicio). Rhaid gwisgo treinyrs neu esgidiau i feicio. Rhaid gwisgo padiau.</p> <p>Rhaid rhoi'r pridd yn y pot.</p> <p>Rhaid bod yn ofalus iawn gyda dŵr. Rhaid troi'r tap i ffwrdd. Rhaid golchi'r ffrwythau mewn powlen.</p> <p>Rhaid ateb y cwestiynau. Rhaid gwneud y tasgau.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wrth wneud amryw weithgareddau yn ystod y dydd • fel gorchmynion neu gyfarwyddiadau neu wrth siarad am beth mae rhaid i mi, ti a ni ei wneud – gellir defnyddio rhaid mewn unrhyw gyd-destun

IAITH BOB DYDD (13)

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
Gorchmynion		
<p>Dim ...! Dim sŵn! Dim gweiddi! Sh, dim siarad! Dim symud! Dim cweryla / ffraeo! Dim ysmegu! Dim taflu sbwriel! Dim gweiddi! Dim bwyta!</p> <p>Paid / Peidiwch ... Paid sglefrio ar y llyn.</p> <p>Peidiwch deffro / dihuo ...</p>	<p>Dim ...! Dim gwastraffu dŵr!</p> <p>Paid / Peidiwch ... Paid defnyddio'r badell ffrio fel bat. Paid gwastraffu dŵr. Paid taflu papur yn y toiled.</p> <p>Paid llenwi'r tegell. Paid taflu dŵr glân.</p> <p>Peidiwch chwilio am Bob.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • fel y bo'n briodol drwy gydol y dydd – wrth ddweud wrth rywun am beidio â gwneud rhywbeth • wrth ddweud wrth un person i beidio â gwneud rhywbeth • wrth ddweud wrth fwy nag un person i beidio â gwneud rhywbeth

GWEITHGAREDDAU		
Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>amser ... amser canu amser tacluso amser golchi dwylo amser snac amser mynd allan amser codi amser cinio amser te amser darllen amser mynd adre(f) amser brechwast amser swper amser gwely amser canu amser codi Allan â chi! Allan â ni! I ffwrdd â ti / chi! I ffwrdd â ni! I ffwrdd â fi! 'Nôl â fi / ni!</p> <p>Beth am ...? Beth am ddarllen? Beth am drïo eto? Beth nesa(f)?</p> <p>Syniad da! Na, dw i ddim yn meddwl.</p>	<p>amser ... amser cinio</p> <p>Beth am roi'r hedyn mewn pridd? Beth am fesur y planhigyn? Beth am gael diod?</p> <p>Iawn. Syniad da! Na, dw i ddim yn meddwl.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • i ddynodi amser penodol o'r dydd • wrth i'r disgyblion adael yr ystafell • ar ddechrau ras neu gêm • wrth ddechredu • wrth awgrymu gweithgareddau • i gytuno neu anghytuno

MYNEGI BARN (1)

Gellir gweld awgrymiadau pellach yn yr adran **Gwyllo'r DVD**, tud.48 a **Darllen**, tud.49 yn ogystal ag yn y canllawiau cam wrth gam lle anogir y disgyblion i fynegi eu barn.

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
Ardderchog! Ych a fi! Ofnadwy! Ffantastig!	Perffaith! Anhygoel! Arbennig!	
yn / 'n + treigladd meddal (ond ddim rh a ll)		
hwyl: Mae'n hwyl. grêt: Mae'n grêt. gwych: Mae'n w ych. Mae Cymru'n wych. ffantastig: Mae'n ffantastig. da iawn: Mae'n dda iawn. ardderchog: Mae'n ardderchog. hyfryd: Mae'n hyfryd. hardd: Mae'n hardd. blasus: Mae'n fl asus. ofnadwy: Mae'n ofnadwy. cŵl: Mae'n cŵl. lwcus: Mae Dyfs yn lwcus. doniol: Mae Dyfs yn dd oniol. lliwgar: Mae'n lliwgar. diddorol: Mae'n dd iddorol. effeithiol: Mae'r lliwiau'n effeithiol.	perffaith: Mae'n ber ffaith. llachar: Mae'r lliwiau'n llachar. Dw i'n meddwl bod y ddawns yn w ych. Dw i'n dda iawn am daflu crempogau. Mae tiwlipau'n hardd. Mae crempogau'n fl asus. Mae gwastraffu dŵr yn ofnadwy. Dw i'n meddwl bod y DVD yn dd oniol. Mae Oes Fictoria'n dd iddorol iawn.	<ul style="list-style-type: none"> • wrth fynegi barn am unrhyw beth
Roedd e'n / o'n grêt. Roedd y dinosoriaid yn anhygoel. Roedd Diwrnod y Llyfr yn fendigedig.	Roedd y gwasanaeth yn dda iawn. Roedd y bugeiliaid yn w ych. Roedd y siop yn dd iddorol iawn.	<ul style="list-style-type: none"> • wrth fynegi barn yn y gorffennol - defnyddiwch roedd

MYNEGI BARN (2)

Gellir gweld awgrymiadau pellach yn yr adran dan **Gwyllo'r DVD**, tud.48 a **Darllen**, tud.49 yn ogystal ag yn y canllawiau cam wrth gam lle anogir y disgyblion i fynegi eu barn.

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Dw i'n hoffi ... achos ... Dw i'n hoffi cinio ysgol achos mae'n flasus. Dw i'n hoffi cadw'n heini achos mae'n hwyl. Dw i'n hoffi gweryslla yn y goedwig achos mae'n hwyl. Dw i'n hoffi gweryslla achos dw i'n hoffi cysgu mewn pabell.</p>	<p>Dw i'n mwynhau miwsig roc achos mae'n gyffrous. Dw i'n mwynhau miwsig pop achos mae'n hwyl. Dw i'n mwynhau miwsig jazz achos mae'n ddiddorol. Dw i'n hoffi Eryri achos mae'n hardd iawn.</p> <p>Dw i'n meddwl bod ... Dw i'n meddwl bod y DVD yn ddoniol. Dw i'n meddwl bod y llyfr yn lliwgar. Dw i'n meddwl bod y ddawns yn gyffrous iawn.</p>	<ul style="list-style-type: none">• ar gyfer rhoi rheswm dros farn – defnyddiwch achos

SIARAD AM Y GORFFENNOL (1)

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Es i i'r ... Es i i'r sinema. Es i ar y bws.</p> <p>Ces i ... Ces i lolipop. Ces i iogwrt.</p> <p>Gwelais i ...</p> <p>Es i i'r goedwig. Gwelais i Jac. Clywais i sŵn yn y goedwig.</p> <p>Cyfuno brawddegau</p> <p>Yn gynta(f), es i i gael brecwast mewn caffi. Ces i ffa ar dost brown, sosejis a sudd afal. Blasus iawn! Yna, es i i'r ffair ac i'r farchnad. Roedd o'n wych.</p> <p>Es i i dŷ'r Tuduriaid gyda Izzy ac roedd o'n wych. Gwelais i'r gegin, yr ystafell fyw a'r ystafell fwyta, yr ystafell wely a'r toiled.</p>	<p>Cyfuno patrymau</p> <p>Es i i Lan-llyn. Beth welest ti? Gwelais i'r plant ... a gwelais i Glan-llyn. Beth wnest ti? Siaradais i gyda'r plant ... Es i i'r llyn i nôl dŵr.</p> <p>Clywais i'r bwystfil.</p> <p>Es i i Trap. Es i i'r ffatri ble maen nhw'n rhoi dŵr mewn poteli. Beth welaist ti yn y ffatri?</p> <p>Gwelais i'r dŵr ... gwelais i'r peipiau ... gwelais i'r dŵr yn mynd i mewn i'r poteli. Beth wnest ti? Siaradais i gyda'r bobl ... Cerddais i o gwmpas y ffatri.</p> <p>Daeth y ddau ddyn. Syrthiodd Bob.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wrth siarad am beth wnaethoch chi neu'r disgyblion, e.e. dros y penwythnos, neithiwr, yn ystod ymweliad, ar drip a.y.b.

SIARAD AM Y GORFFENNOL (2)

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Roedd ... Roedd e'n ... Roedd e'n ddiddorol iawn.</p> <p>Roedd o'n ... Roedd o'n ddiddorol iawn.</p> <p>Roedd teithio yn yr Arctig yn anhygoel.</p> <p>Roedd hi'n ... Roedd hi'n byw yn Rwsia amser maith yn ôl.</p> <p>Roedd y Tuduriaid yn hoffi teithio dros y môr.</p> <p>Roedd teithio yng Nghymru'n beryglus.</p> <p>Roedd lladron pen-ffordd. Roedd lladron pen-ffordd yn gwisgo ...</p>	<p>Roedd ... Roedd e'n / o'n hwyl. Roedd e'n / o'n anhygoel.</p> <p>Oes Fictoria Doedd dim tap yn y tŷ... Felly, roedd pobl yn rhoi'r dŵr yn y jwg ac yna ... roedd pobl yn rhoi'r dŵr mewn powlen fawr i ymolchi.</p> <p>Roedd pobl yn rhoi dŵr yn y tegell.</p> <p>Roedden nhw'n ... Roedden nhw'n rhoi'r tegell dros y tân ... i gynhesu'r dŵr Yna, roedden nhw'n rhoi'r dŵr yn y bath. Yna, roedden nhw'n cael bath.</p> <p>Bwletin Newyddion Roedd y planhigyn yn Stadiwm y Mileniwm. Roedd e'n canu'r anthem.</p> <p>Yn sydyn, daeth y ddau ddyn i fyny at y planhigyn. Roedd y planhigyn yn sgrechian. Roedd y ddau ddyn yn gwisgo oferôls gwyn a balaclafas du.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • i fynegi barn am rywbeth yn y gorffennol neu i ddisgrifio yn y gorffennol – defnyddiwch roedd • i gyfeirio at ddigwyddiadau parhaus yn y gorffennol, h.y. gweithgareddau neu ddigwyddiadau oedd yn digwydd dros gyfnod o amser – defnyddiwch roedd

SIARAD AM Y GORFFENOL (3)

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Wedi Wyt ti wedi ...? Wyt ti wedi bwyta'r losin / fferins? Ydw. Nac ydw. Wedi gorffen? Wedi gorffen.</p>	<p>Wedi Mae'r miwsig wedi stopio. O ble mae'r hedyn wedi dod? Mae Bob wedi tyfu. Dydy o ddim wedi tyfu llawer. Faint mae Bob wedi tyfu?</p> <p>Rydyn ni wedi troi bwyd ych a fi a'r hen ffrwythau yn bridd da i'r ardd. Mae Bob wedi stopio. Mae Bob wedi mynd. Dw i wedi cael digon.</p>	<ul style="list-style-type: none"> i ddweud bod rhywun wedi gwneud rhywbeth

GOFYN AM WYBODAETH A'I RHOI (1)

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
Pwy ...?		
<p>Pwy wyt ti? ... ydw i. Pwy ydy Baboushka? Pwy ydy'r babi bach? Pwy sy 'na? Pwy sy gynta(f)? Pwy sy nesa(f)? Pwy sy'n ...? Pwy sy yn y stori?</p>	<p>Pwy wyt ti? ... ydw i. Pwy ydy e / o? Pwy ydy hi? Pwy ydy hon?</p> <p>Pwy sy ar y ffôn?</p> <p>Pwy oedd Merched Beca?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wrth gyfarfod â rhywun am y tro cyntaf • i ofyn am wybodaeth am rywun arall
Ble ... ? (Gweler yr adran Lleoliad a chyfeiriad hefyd, tud.29.)		
<p>Ble gynta(f)? Ble (r)wyt ti? Ble (r)wyt ti'n byw? Dw i'n byw yn ... Ble mae Nia? Ble mae'r llyfr? Ble mae (John) yn cuddio? Ble mae e / o? Ble (r)ydych chi'n mynd? (Ry)dyn ni'n mynd i'r tywod. Ble (r)ydyn ni?</p>	<p>Ble (r)ydw i? Ble (r)wyt ti? Ble mae Beca? Ble (r)ydyn ni? Ar y Ddaear. Ble (r)wyt ti'n beicio? Yn Eryri. Ble mae Eryri? Ble ar y ddaear mae Eryri? Gogledd Cymru. / Yng ngogledd Cymru.</p> <p>Ble (r)oedd Bob?</p> <p>O ble wyt ti'n dod? O ble mae'r sŵn yn dod?</p> <p>O ble mae'r hedyn wedi dod?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wrth ofyn am wybodaeth am leoliad rhywbeth neu rywun. • Gallwch chi ddefnyddio Ble mae ...? wrth chwilio am leoedd ar fap, e.e. Ble mae Eryri (ar y map)?

GOFYN AM WYBODAETH A'I RHOI (2)

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Beth ...?</p> <p>Beth arall? Beth nesa(f)?</p> <p>Beth ydy ...? Beth ydy hwn? Beth ydy mêl? Beth ydy cacennau cri? Beth ydy cennin?</p> <p>Beth ydy'r rhain? Beth ydy'r sŵn?</p> <p>Beth ydy'r dyddiad heddiw? Beth ydy e / o?</p> <p>Beth wyt ti'n ...?</p> <p>Beth wyt ti'n wneud? Dw i'n ... Beth wyt ti'n wisgo? Beth wyt ti'n fwyta?</p> <p>Beth wyt ti'n gallu g/weld? Dw i'n gallu gweld ...</p>	<p>Beth ydy hwn? Beth ydy hon? Beth ar y ddaear ydy hwn? Beth ydy enw'r blaned?</p> <p>Beth ydy'r rhain? Beth ydy'r arogl yna?</p> <p>Beth ydy'r dyddiad heddiw? Tachwedd pump. Rhagfyr un deg un.</p> <p>Beth wyt ti'n ...?</p> <p>Beth wyt ti'n wneud (yn yr Ardd Fotaneg Genedlaethol?) Dw i'n ... Beth ar y ddaear wyt ti'n wneud? Beth ar y ddaear wyt ti'n wisgo? Beth wyt ti'n mwynhau g/wneud?</p> <p>Beth wyt ti'n gallu gweld yn y llun?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • mewn unrhyw gyd-destun – gall disgybl gynnig yr ateb yn Saesneg os nad yw'n gwybod y gair Cymraeg, e.e. Oedolyn: Beth ydy'r rhain? Disgybl: Herbs. Oedolyn: Da iawn. Perlyisiau. • drwy gydol y dydd e.e. pan fydd y disgyblion wrth eu gwaith • i fynegi gallu

GOFYN AM WYBODAETH A'I RHOI (3)

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Beth ...?</p> <p>Beth ydych chi'n ...? Beth ydych chi'n wneud? (Ry)dyn ni'n darllen.</p> <p>Beth maen nhw'n ...? Beth maen nhw'n wneud? Maen nhw'n actio drama.</p> <p>Beth sy ...? Beth sy yn y llun? Beth sy yn Aberystwyth? Beth arall? Beth arall sy yn y goedwig?</p>	<p>Beth ydych chi'n wneud? Rydyn ni'n dawnsio. Beth ydych chi'n ddefnyddio? Beth ydych chi'n mwynhau g/wneud? Beth ydych chi'n feddwl o ...?</p> <p>Beth maen nhw'n wneud? Maen nhw'n dawnsio.</p> <p>Beth sy ar y poster?</p> <p>Beth sy'n bod?</p> <p>Beth sy'n digwydd yma?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • drwy gydol y dydd e.e. pan fydd y disgyblion wrth eu gwaith • i drafod lluniau, posterï, symbolau ar fap, beth sydd i'w weld mewn ardal a.y.b.

GOFYN AM WYBODAETH A'I RHOI (4)

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
Ydy? Ydy (Fflac) o flaen y goeden? Ydy Goliath yn hoffi pobl? Ydy Sgrin yn iawn? Ydy. / Nac ydy.	Ydy siop elusen yn gwerthu potiau? Ydy, mae siop elusen yn gwerthu popeth.	<ul style="list-style-type: none"> mewn gwahanol sefyllfaoedd yn ystod y dydd e.e. Ydy Lois yma? Ydy. / Nac ydy.
Oes ...? Oes crib yn y drôr? Oes grawnwin yn y bocs? Oes. / Nac oes.	Oes mwy? Oes pridd yn y pot? Oes. / Nac oes.	<ul style="list-style-type: none"> fel y bo'n addas yn ystod y dydd, e.e. Oes llyfr ar y bwrdd? Oes. / Nac oes.
Pam? Pam? Pam gwlân? Pam wyt ti'n hoffi'r llyfr?	Pam wyt ti'n gwisgo dillad merch? Un o Ferched Beca ydw i.	
Achos dw i'n hoffi'r lluniau. ... mae'r stori'n dda.	Achos un o Ferched Beca ydw i.	<ul style="list-style-type: none"> i ateb cwestiynau sy'n dechrau gyda Pam
Pa (+ treigladd meddal) ...? Pa dd illad? Pa f wyd? Pa liw ydy sgarff y dyn eira? Pa ly fr? Pa gy meriad? Pa fath o fiwsig wyt ti'n hoffi? Pa offerynnau wyt ti'n gallu clywed? Pa ffordd?	Pa bl aned? Pa fi wsig? Pa liw ydy Wranws? Pa fai nt? Pa fai nt wyt ti – bach, canolig neu ... mawr? Pa fath o hedyn? Pa fath o blanhigyn?	<ul style="list-style-type: none"> i wahaniaethu rhwng pethau – defnyddiwch Pa? Mae treigladd meddal ar ôl Pa?

GOFYN AM WYBODAETH A'I RHOI (5)

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Pryd ...? Pryd mae'r trê'n yn mynd? Pryd mae Hwyl y Gaeaf?</p> <p>Tachwedd un deg saith.</p> <p>Pryd mae Diwrnod y Llyfr? Mawrth. / Ym mis Mawrth. Pryd wyt ti'n beicio? Ar ddydd Sadwrn. Bob dydd Sadwrn.</p>	<p>Pryd mae'r gwasanaeth Nadolig? Rhagfyr un deg un. Pryd mae'r siop yn agor ar ddydd Gwener? Pryd mae'r siop yn cau ar ddydd Gwener? Am ... Pryd oedd pobl yn defnyddio'r jwg a'r bowlen? Yn Oes Fictoria.</p> <p>Am faint o'r gloch mae'r ...? Am faint o'r gloch mae'r gwasanaeth Nadolig? Am chwech o'r gloch. Am faint o'r gloch mae'r siop yn agor? Am hanner awr wedi naw.</p> <p>Faint ydy ...? Faint ydy e / o? Faint ydy hwn? Faint ydy'r sudd afal? Faint ydy'r tocyn? Pum punt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • i gyfeirio at yr amser – addaswch fel y bo'n briodol drwy'r dydd, e.e. Pryd mae amser cinio? Am ddeuddeg o'r gloch. • wrth drafod gweithgareddau sydd i'w cynnal yn yr ysgol neu yn y gymuned • mewn sefyllfaoedd chwarae rôl • wrth drafod prisiau, e.e. mewn gweithgareddau rhifedd, yn ystod ymweliadau, wrth drafod posteri a gwybodaeth am ddigwyddiadau sy'n mynd i ddigwydd, mewn sefyllfaoedd chwarae rôl a.y.b.

RHOI GWYBODAETH		
Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
Gwybodaeth bersonol		
<p>... ydw i. Dw i'n byw yn ... Dw i'n ... oed. Dw i'n mynd i Ysgol ... Dw i'n hoffi ...</p>	<p>... ydw i. Dw i'n byw yn ... / Dw i'n dod o ... Dw i'n ... oed. Dw i'n mynd i Ysgol ... Dw i'n hoffi ... / mwynhau ... yn ... ar ... gyda ... achos ...</p>	<ul style="list-style-type: none"> • i roi manylion personol
Gwybodaeth ffeithiol: Lleoedd		
<p>Mae ysgol yn ...</p> <p>Mae afon a llyn yn ...</p>	<p>Dyma Eryri yng ngogledd Cymru. Dyna'r Wyddfa. Yr Wyddfa ydy mynydd ucha Cymru.</p> <p>Mae'r Wyddfa'n uchel iawn - un ... dim ... wyth ... pump ... metr - mil ac wyth deg pum metr. Mae Eryri'n hardd. Mae mynyddoedd uchel / llynnoedd hardd yn Eryri. Mae llwybrau beicio yn Eryri. Yn Eryri, mae'n bosib beicio, cerdded ...</p> <p>Mae Glan-Ilyn ger Llyn Tegid, ger y Bala.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • i drafod lleoedd a.y.b.
Gwybodaeth ffeithiol: Digwyddiadau		
	<p>Mae / Bydd gwasanaeth Nadolig yn yr ysgol ar Ragfyr un deg un am chwech o'r gloch.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • i drafod digwyddiadau

LLEOLIAD A CHYFEIRIAD

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>yn y goedwig ar y traeth o dan y bocs o flaen y llyfrau tu ôl i'r goeden mewn llinell i mewn i'r dŵr dros y dŵr i lawr i fyny ac i lawr drwy'r / trwy'r twnnel allan o'r twnnel wrth y tân Dw i eisiau mynd 'nôl i'r prom. Cerddwch 'nôl 8 cam. Cerddwch 'mlaen 8 cam.</p> <p>Pa ffordd? i'r chwith i'r dde Rhaid troi i'r chwith. Rhaid troi i'r dde.</p> <p>heibio i'r coed i'r ochr ar draws ar draws yr afon syth ymlaen.</p> <p>yma Mae llygoden yma. Does dim lladron pen-ffordd yma.</p>	<p>yn y pridd ar y bwrdd o dan y bwrdd o flaen y tŷ tu ôl i'r sofffa mewn pridd i mewn i'r bowlen dros y mynyddoedd mynd i lawr</p> <p>drwy'r / trwy'r gât / glwyd allan o'r ddaear wrth y drws cerddwch 'mlaen</p> <p>llinell ar draws ger</p> <p>Pa ffordd? Ble mae'r llyn? Dos / Cer allan drwy'r drws ... tro i'r chwith ... cerdda syth ymlaen ... a dyna'r llyn.</p> <p>Dw i'n gweithio yma. Wyt ti'n byw yma?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • i ddangos ble mae rhywun neu rywbeth • fel y bo'n briodol drwy gydol y dydd • i roi cyfarwyddiadau o le i le • i ddweud wrth ddisgybl am "ddod yma", e.e. Tyrd yma. (Gogledd Cymru) Dere yma. (De Cymru) Dewch yma.

DISGRIFIO (1)

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Lliwiau Pa liw ydy hwn? Pa liw ydy'r cwpan? letys gwyrdd balŵn mawr, gwyrdd cylch coch llinell goch</p> <p>tywyll brown tywyll papur crêp glas tywyll</p> <p>golau brown golau papur crêp glas golau</p> <p>Enw + ansoddair mawr: dyn mawr iach: bwyd iach hir: bara hir byr: bara byr cas: lleidr pen-ffordd cas perylus: dinosoriaid perylus canolig:plât canolig</p> <p>cyflym: dinosoriaid cyflym</p> <p>hen: hen gastell</p>	<p>Pa liw ydy'r blodau?</p> <p>jîns glas pot bach coch pot mawr glas pot canolig pinc ac oren</p> <p>tywyll dail gwyrdd tywyll</p> <p>llachar oren llachar</p> <p>Enw + ansoddair crempog enfawr padell ffrio enfawr sŵn rhyfedd iawn desgiau hir platiau crand athrawes greulon, gas dŵr glân, hyfryd planhigyn mawr, gwyrdd, rhyfedd</p> <p>hen ddillad</p>	<ul style="list-style-type: none"> mewn unrhyw sefyllfa lle rydych chi'n trafod lliwiau, e.e. mewn cwis, wrth drafod lluniau, darnau o gelf ac ati i ddisgrifio arlliw tywyll a golau, ond sylwch y daw tywyll a golau ar ôl y lliw i ddisgrifio - daw'r ansoddair ar ôl yr enw fel arfer - mae hen yn eithriad.

DISGRIFIO (2)		
Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
yn / 'n + treigladd meddal (ond ddim rh a ll)		
<p>mawr: yn fawr bach: yn fach sych: yn sych gwlyb: yn wlyb llawn: yn llawn gwag: yn wag hwyl: Mae'n hwyl. blasus: Mae'n blasus. hyfryd: Mae'n hyfryd. lwcus: Mae ... yn lwcus. doniol: Mae'r DVD yn doniol. diddorol: Mae'r llyfr yn diddorol. peryglus: Mae dinosoriaid yn peryglus. prysur: Mae Baboushka'n prysur iawn. tawel: Mae'n tawel. sâl: Mae hi'n sâl.</p> <p>yn dda: Mae llysiâu'n dda i ti / chi.</p> <p>Mae ffrwythau'n dda i ti / chi - mae fitaminau mewn ffrwythau. Ydy ... yn dda i ti / chi? Ydy. / Nac ydy.</p>	<p>cas: yn gas creulon: yn greulon diflas: yn ddiflas brown: yn frown saff: yn saff</p> <p>Mae'r athrawes yn gas. Mae hi'n greulon iawn.</p> <p>yn dda / yn ddrwg: Mae dŵr yn dda i ti. Mae'r miwslï yma'n dda ... ond mae'r miwslï yma'n well. Mae gormod o siwgr yn ddrwg i ti / chi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wrth ddisgrifio unrhyw beth • wrth drafod bwyd iach

DISGRIFIO (3)

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Roedd ... Roedd y ffilm yn ardderchog. Roedd y ... yn ffantastig. Roedd e'n / o'n grêt! Roedd y tŷ'n ddiddorol. Roedd y dinosoriaid yn anhygoel. Roedd e'n / o'n fendigedig.</p> <p>fel ... Dw i'n cerdded fel cawr. Symudwch fel trên. Mae e fel cawr. Symudwch fel ceffylau bach. Rwyt ti'n edrych fel lleidr pen-ffordd. Beth am symud / redeg fel buwch?</p> <p>rhy ... rhy fach rhy fawr rhy hwyr Mae'n rhy boeth.</p>	<p>Roedd ... Roedd y bugeiliaid yn wych! Roedd y doethion / brenhinoedd yn dda iawn. Roedd Mair a Joseff yn ffantastig. Roedd y gwasanaeth yn fendigedig!</p> <p>Roedd hi'n greulon. Roedd hi'n gas.</p> <p>Roedd y siop yn ddiddorol iawn. Roedd y siop yn beryglus iawn.</p> <p>fel ... Mae o fel dinosor enfawr. Bwystfil enfawr – fel crocodeil. Bwystfil enfawr, cas, drewllyd – fel hipopotamws enfawr.</p> <p>rhy ... rhy boeth rhy oer rhy sych rhy wlyb rhy binc rhy felyn Mae'r pot yn rhy fach - mae Bob yn rhy fawr.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • i ddisgrifio digwyddiadau, pethau a phobl yn y gorffennol • i gymharu • i ddisgrifio pobl a gwrthrychau ond sylwch fod treigladd meddal ar ôl rhy

DISGRIFIO (4)

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Adferfau yn gyflym / yn glou yn araf</p> <p>canu'n gyflym / glou canu'n araf canu'n dawel canu'n gryf</p>	<p>Adferfau Mae'r miwsig yn dechrau'n araf. Brysia – yn dawel.</p> <p>Mae e'n drewi'n ofnadwy.</p> <p>Roedd y plant yn actio'n dda.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • i ddisgrifio berfau, e.e. Canwch / cerddwch / symudwch / siaradwch yn araf.

TRAFOD 'PIAU'		
Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
biau biau'r Pwy biau'r cap? Y cawr biau'r cap. Fi biau'r ... Fi biau'r cap.		<ul style="list-style-type: none"> I drafod meddiant, e.e. Pwy biau'r llyfr?

TRAFOD YR AMSER (1)

Gweler tud. 73 hefyd.

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Dyddiau'r wythnos Dydd Sul Dydd Llun Dydd Mawrth Dydd Mercher Dydd Iau Dydd Gwener Dydd Sadwrn</p> <p>Pryd wyt ti'n beicio? Ar ddydd Sadwrn. Ar ddydd Sul. Bob dydd Sadwrn.</p> <p>heddiw yfory ddoe yn y bore</p> <p>y gwanwyn yr haf yr hydref y gaeaf</p> <p>Y dyddiad Pryd mae Diwrnod y Llyfr? [Ym mis] Mawrth. Pryd mae Dydd Gŵyl Dewi? Mawrth y cynta.</p> <p>Beth ydy'r dyddiad heddiw? Tachwedd un deg chwech. Tachwedd un deg saith.</p>	<p>Enwau'r planedau a dyddiau'r wythnos</p> <p>Mawrth – fel dydd Mawrth? Mercher – fel dydd Mercher? Iau – fel dydd Iau? Gwener – fel dydd Gwener? Sadwrn – fel dydd Sadwrn?</p> <p>Dw i'n mwynhau beicio ar ddydd Sadwrn.</p> <p>Pryd mae'r siop yn agor ar ddydd Gwener? Am ...</p> <p>bob amser amser Diwali</p> <p>Y dyddiad Pryd mae'r Noson Tân Gwylt? Tachwedd pump. Pryd mae'r gwasanaeth Nadolig? Rhagfyr un deg un. Beth ydy'r dyddiad heddiw? Tachwedd pump.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • i drafod y drefn ddyddiol, diddordebau, mynd i glwb a.y.b. • i siarad am ddigwyddiadau arbennig • bob dydd wrth drafod y dyddiad

TRAFOD YR AMSER (2)

Gweler tud. 73 hefyd.

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Amser ar y cloc Am saith o'r gloch, dw i'n codi. Am hanner awr wedi saith, dw i'n cael brecwast. Am wyth o'r gloch, dw i'n cerdded ...</p> <p>yna Rhaid chwilio am y trysor ac yna mynd adre.</p> <p>Syth ymlaen; yna, rhaid troi i'r dde ac yna rhaid troi i'r chwith.</p> <p>Amser yn y gorffennol amser maith yn ôl amser y Tuduriaid</p> <p>yn amser y Tuduriaid</p> <p>Roedd y Tuduriaid yn byw rhwng un pedwar wyth pump ac un chwech dim tri. un pump tri tri</p>	<p>Amser ar y cloc Am chwarter wedi saith, mae Tom yn cael cawod. Am bum munud ar hugain i wyth, mae Tom yn brwsho dannedd. Am chwarter i wyth, mae Tom yn golchi ffrwythau. Am ddeg munud i wyth, mae Tom yn gwneud te.</p> <p>Am faint o'r gloch ? Am faint o'r gloch mae'r Noson Tân Gwyllt? Am faint o'r gloch mae'r gwasanaeth Nadolig? Am chwech o'r gloch.</p> <p>yna Yna, rhaid ymolchi. Yna, roedden nhw'n cael bath. Yna, mae'r hadau'n mynd i'r pridd ac mae planhigion bach yn tyfu.</p> <p>Amser yn y gorffennol amser maith yn ôl amser Fictoria Oes Fictoria yn Oes Fictoria Roedd Oes Fictoria rhwng un wyth tri saith ac un naw dim un.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wrth drafod amser ar y cloc • wrth siarad am gyfres o ddigwyddiadau, e.e. mewn stori, wrth siarad am y gorffennol neu wrth roi cyfarwyddiadau

GWAHODD		
Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Rhoi gwahoddiad Wyt ti eisiau mynd / dod i'r parti? Yn ... dydd (Sadwrn) am saith o'r gloch</p> <p>Derbyn gwahoddiad Ydw, dw i eisiau dod i'r parti.</p> <p>Gwrthod gwahoddiad Mae'n ddrwg gen i, dw i ddim yn gallu dod i'r parti. Mae'n flin gyda fi, dw i ddim yn gallu dod i'r parti.</p>	<p>Rhoi gwahoddiad Wyt ti eisiau mynd i'r gwasanaeth Nadolig? Mae parti yn ... Wyt ti eisiau dod? Bydd parti yn ... Wyt ti eisiau dod?</p> <p>Gofyn cwestiynau am y digwyddiad Ble mae'r ...? Pryd? Beth ydy'r dyddiad? Am faint o'r gloch? Beth sy'n digwydd yn y parti? Oes gemau? Oes adloniant? Beth wyt ti'n wisgo i'r parti?</p> <p>Beth mae pobl yn wisgo i'r parti?</p> <p>Y dyfodol Ble bydd y parti? Beth fydd yn digwydd yn y parti? Bydd Dafydd yn canu'r delyn. Bydd bwyd blasus a diod. Bydd ...</p> <p>Derbyn gwahoddiad Diolch yn fawr am y gwahoddiad. Ydw, dw i eisiau dod i'r parti.</p> <p>Gwrthod gwahoddiad Mae'n ddrwg gen i, dw i ddim yn gallu dod i'r parti, achos ... Mae'n flin gyda fi / 'da fi, dw i ddim yn gallu dod i'r parti, achos ...</p>	<ul style="list-style-type: none"> • i wahodd mewn unrhyw sefyllfa

CHWARAE GEMAU (1)

Gweler yr adran **Gorchmynion** yn ogystal, tt.14-15

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Wyt ti eisiau chwarae gêm? Ydw, os gwelwch yn dda. Nac ydw, dim diolch. Ydych chi eisiau chwarae gêm? Ydyn, os gwelwch yn dda. Nac ydyn, dim diolch. Beth am ...? Beth am chwarae gêm? Syniad da. Na, dw i ddim yn meddwl.</p> <p>Tafla'r dis. Tro pwy? Tro ... Fy nhro i (nawr / rŵan / nesa(f)). Dy dro di (nawr / rŵan / nesa(f)).</p> <p>Eich tro chi (nawr / rŵan / nesa(f)). John yn gynta(f). Fi / Ti sy nesa(f). John gynta(f). Alys yn ail. Ffion yn drydydd. Ga i dro? Cei, wrth gwrs.</p> <p>Un funud. / Un munud. Tria eto. Wedi gorffen. Wedi ennill. Dw i wedi ennill.</p>		<ul style="list-style-type: none">• wrth chwarae pob math o gemau, gan gynnwys gemau rhyngweithiol

CHWARAE GEMAU (2)

Gweler yr adran **Gorchmynion** yn ogystal, tt.14-15

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Ga i'r ...? Ga i'r cownter? Cei, wrth gwrs.</p> <p>Dyma ti. Gawn ni chwarae ...? Cewch, wrth gwrs. Na chewch. Edrycha. Edrychwch.</p> <p>Caewch eich llygaid. Dim pipo. Agorwch eich llygaid.</p>		<ul style="list-style-type: none">• wrth chwarae gemau cofio neu guddio gwrthrychau; hefyd, yn ystod gweddïau

Y SYNHWYRAU

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Teimlo Teimla'r siâp. Teimlwch y dail. Beth wyt ti'n deimlo? Dw i'n teimlo ... Wyt ti eisiau teimlo'r bag? Ydych chi eisiau teimlo'r bag?</p> <p>Gweld Beth wyt ti'n weld (ar lan y môr)? Dw i'n gweld ... Beth wyt ti'n gallu g/weld? Dw i'n gallu gweld ...</p> <p>Clywed Beth wyt ti'n glywed? Dw i'n clywed ... Wyt ti'n clywed sŵn? Wyt ti'n gallu clywed sŵn? Ydw. / Nac ydw.</p> <p>Ydych chi'n gallu clywed sŵn? Dw i'n gallu clywed adar.</p> <p>Pa offerynnau wyt ti'n gallu clywed? Dw i'n gallu clywed ...</p> <p>Arogli Dw i'n arogli crempog. Dw i'n arogli cinio.</p>	<p>Beth mae Beca'n weld / glywed / arogli / deimlo?</p> <p>Teimlo Dw i'n teimlo'n gynnes.</p> <p>Gweld Beth wyt ti'n gallu g/weld? Dw i'n gallu gweld ... Dw i ddim yn gallu gweld.</p> <p>Clywed Ydych chi'n gallu clywed sŵn?</p> <p>Arogli Dw i'n gallu arogli nionod / winwns.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • mewn amryw sefyllfaoedd, e.e. wrth edrych drwy ffenest, ar lyfr, ar lun, ar fap, wrth ymgymryd â gweithgareddau astudiaeth maes, a.y.b. • wrth wrando am seiniau penodol neu wrth wrando ar gerddoriaeth

GWEITHGAREDDAU CHWARAE RÔL (1)

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Siopa Bore da. Prynawn da. Ga i foron os gwelwch yn dda? Ga i'r ...? Ga i'r ... hefyd, os gwelwch yn dda? Cei, wrth gwrs.</p> <p>Dyma ti. O, diar! Does dim ...</p> <p>Beth wyt ti eisiau? Dw i eisiau ... Dw i ddim eisiau ...</p> <p>Chwe deg ceiniog os gwelwch yn dda. Diolch. Pwy sy nesa(f)?</p> <p>Patrymau defnyddiol eraill Sawl un? Sawl ...? Pa liw? Mae'n ddrwg gen i. / Mae'n flin 'da fi. Does dim (cennin Pedr) yn y siop. O, diar! Dyma'r newid.</p>	<p>Yn yr orsaf (Trên bach yr Wyddfa) A: Helo, ga i docyn os gwelwch yn dda? B: Cewch. A: Dw i eisiau mynd i fyny'r Wyddfa. B: Dim problem. Ydych chi eisiau dod i lawr hefyd? A: Ydw, dw i eisiau dod i lawr hefyd os gwelwch yn dda. B: Iawn – tocyn i fyny ... ac i lawr y mynydd. A: Faint ydy'r tocyn? B: Un deg dau punt os gwelwch yn dda. B: Un deg dau punt ... Iawn. A: Diolch. Pryd mae'r trê'n yn mynd i fyny'r Wyddfa? B: Am ddeuddeg o'r gloch. A: Gwych. Diolch.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • i ofyn am bethau mewn nifer helaeth o sefyllfaoedd. Newidiwch beth rydych chi'n gofyn amdano, y maint, y lliw, y pris a.y.b. • mewn amryw sefyllfaoedd. Bydd angen newid yr eirfa yn unol â'r sefyllfa.

GWEITHGAREDDAU CHWARAE RÔL (2)

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Yn y caffi Dyma chi – y fwydlen. Beth sy ar y fwydlen? Dw i eisiau wy ar dost os gwelwch yn dda. Sawl wy? Ydych chi eisiau tost gwyn neu dost brown? Ydych chi eisiau diod? Pa faint? Mawr? Bach? Bwyd blasus! Y bil os gwelwch yn dda. Dyma chi – deg punt. Dyma chi – dwy bunt o newid.</p> <p>Hurio esgidiau sglefrio Dw i eisiau esgidiau sglefrio os gwelwch yn dda. Pa faint? Maint pump os gwelwch yn dda. Rhy fawr. / Rhy fach.</p> <p>Yn y farchnad Nadolig Ga i helpu? Cewch. Dw i eisiau ... os gwelwch yn dda. Pa faint? Bach? Canolig? Mawr? Pa liw?</p> <p>Wrth y stondin hufen iâ Ga i hufen iâ os gwelwch yn dda? Pa faint? Bach? Canolig? Mawr? ... os gwelwch yn dda. [Hefyd: Pa flas? Siocled, Mefus, Fanila, Mintys, Coffi?] Ydych chi eisiau (siocled)? Ydw, os gwelwch yn dda. / Dim diolch. (Dwy bunt) os gwelwch yn dda. Dyma chi.</p>	<p>Yn y caffi (yn yr Ardd Fotaneg Genedlaethol) A: Helo. Beth wyt ti'n wneud heddiw? B: Dw i'n A: Beth wyt ti eisiau? B: Dw i eisiau brechdan os gwelwch yn dda. A: Brechdan? Pa fath? B: Dw i eisiau brechdan salad os gwelwch yn dda. Mae salad yn dda i chi. A: Dyma ti – brechdan salad. B: Diolch. A: Dwy bunt os gwelwch yn dda. B: Dw i eisiau sudd afal hefyd os gwelwch yn dda. A: Sudd afal – oer ... blasus. B: Diolch. Faint ydy'r sudd afal? A: Punt os gwelwch yn dda. B: Iawn – dyma chi – pum punt. A: Dyma'r newid. B: Diolch.</p> <p>Yn y caffi (yn yr orsaf) A: Helo, ga i sudd oren os gwelwch yn dda? B: Cewch. Rhywbeth arall? A: Rhywbeth arall? Mmm, ga i frechdan os gwelwch yn dda? B: Cewch. Rhywbeth arall? A: Ga i ffrwyth os gwelwch yn dda? B: Cewch. Pa fath? A: Ga i afal os gwelwch yn dda? B: Cewch. Rhywbeth arall? A: Dim diolch. B: Iawn ... sudd oren ... a brechdan ... ac afal. Rhywbeth arall? A: Dim diolch.</p>	<ul style="list-style-type: none"> mewn amryw sefyllfaoedd. Newidiwch yr eirfa yn unol â'r sefyllfa.

GWEITHGAREDDAU TU ALLAN (1)

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Mae'n amser mynd allan i ... Rhaid paratoi. Rhaid cael ... Mae'n oer iawn ... Mae'n rhewi. Rhaid gwisgo menig. Allan â ni. Sut mae'r tywydd? Mae'n ... Gwisgwch ... I ffwrdd â ti / chi! I ffwrdd â ni! 'Nôl â ni!</p> <p>Mynd am dro Dewch am dro. Beth am fynd am dro? Dilynwch fi. Byddwch yn ofalus. Beth ydy hwn? Beth ydy'r rhain? Beth wyt ti'n weld / glywed / deimlo? Beth ydych chi'n weld / glywed / deimlo?</p> <p>Croesi'r ffordd Dyma ni ... y groesfan. Golau coch – stopia. Pwysa'r botwm. Golau gwyrdd – edrycha ... Gwranda ... / Edrycha ... Croesa – yn ofalus. Dim ar y gornel! Dim tu ôl i'r car!</p>	<p>Rhaid gwisgo cot ... a sgarff.</p> <p>I ffwrdd â ni. Sut mae'r tywydd? Mae hi'n ... Sut bydd y tywydd? Bydd hi'n ... Bydd hi'n oer heno.</p> <p>Ydych chi'n barod i fynd? Ydyn. / Nac ydyn. Wyt ti'n barod i fynd? Ydw (dw i'n barod i fynd). Nac ydw (dw i ddim yn barod i fynd).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wrth fynd allan, e.e. i chwarae, i gymryd rhan mewn gweithgaredd tu allan

GWEITHGAREDDAU TU ALLAN (2)

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Mynd ar daith Beth am fynd i'r Drenewydd – yn y dwyrain? Dw i eisiau mynd i ... achos dw i eisiau gweld ... Wyt ti eisiau mynd i ...? Ydw, os gwelwch yn dda. Nac ydw, dim diolch. Ga i fynd i ... os gwelwch yn dda? Cei. / Na chei.</p> <p>Dim heddiw.</p> <p>Sglefrio Rhaid gwisgo esgidiau sglefrio. Rhaid gwisgo dillad cynnes. Bydda'n ofalus. Byddwch yn ofalus. Dim sglefrio ar y llyn. Paid sglefrio ar y llyn. Peidiwch sglefrio ar y llyn.</p>	<p>Mynd i Lan-llyn Beth wyt ti eisiau gwneud? Dw i eisiau ... achos dw i'n mwynhau ... Rhaid pacio. Rhaid rhoi ... yn y bag achos ... Rhaid pacio ... achos ... Beth am ... achos ...? Dw i eisiau rhoi ... yn y bag achos ... Syniad da. Na, dw i ddim yn meddwl achos ...</p> <p>Beicio Rhaid gwisgo helmed. Rhaid gwisgo treinyrs neu esgidiau i feicio. Rhaid gwisgo padiau.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wrth drafod trefniadau • wrth baratoi at weithgareddau penodol tu allan

GWEITHGAREDDAU TU ALLAN (3)

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Astudiaeth maes Gwrandewch ar y ... Gwrandewch ar y sŵn. Sh! Dim sŵn. Gwrandewch yn ofalus ... Gwranda ar ...</p> <p>Beth ydy'r sŵn?</p> <p>Edrychwch a gwrandewch. Edrychwch i fyny. Edrychwch i lawr. Edrychwch yn ofalus ... Edrychwch o gwmpas. Edrychwch ar y ... Edrychwch ar y siâp. Pa siâp?</p> <p>Dw i eisiau / angen: clipfwrdd, papur ...</p> <p>Beth sy yn y goedwig / ar y traeth? Beth arall sy yn y goedwig / ar y traeth?</p> <p>Beth am dynnu llun? Beth am dynnu lluniau?</p> <p>Amser mynd 'nôl nawr / rŵan.</p>		<ul style="list-style-type: none"> • ar adegau priodol yn ystod y dydd

GWEITHGAREDDAU TU ALLAN (4)

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Defnyddio map Edrychwch ar y map. Edrychwch ar y symbolau ar y map. Beth ydy'r symbol? Dyma'r llwybr beicio ... dyma'r môr ... dyma'r siop ... dyma'r llyn ... dyma'r coed ...</p> <p>Dilyn map – o gwmpas y dref Ble mae'r map? Ble mae dechrau? Dyma'r (castell). Dw i yma ... Pa ffordd? Pa ffordd i'r orsaf? Syth ymlaen. I'r dde. I'r chwith. Rhaid troi i'r dde. Rhaid troi i'r chwith.</p>	<p>Dilyn cyfarwyddiadau Dos allan drwy'r drws ... tro i'r chwith ... cerdda syth ymlaen ... a dyna'r llyn.</p> <p>Trowch i'r chwith ... yna cerddwch ymlaen pump.</p> <p>Ble mae dechrau? Cerddwch ymlaen ... pedwar. Trowch i'r dde. Cerddwch ymlaen ... pump.</p> <p>Trowch i'r chwith.</p>	

GWEITHGAREDDAU TU ALLAN (5)

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₃	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Yn yr ardd Disgrifio blodau glas dail gwyrdd hyfryd Mae'r ardd yn hyfryd. Mae'r bwced yn llawn. Mae'r pot yn llawn.</p> <p>Clirio'r sbwriel Rhaid clirio'r sbwriel. Rhaid gwisgo menig. Poteli i'r bag glas. Papur i'r bag pinc.</p> <p>Plannu Rhaid gwisgo menig. Rhaid golchi dwylo. Rhaid aros.</p> <p>Dw i'n rhoi cerrig yn y bwced. Dw i'n rhoi pridd yn y bwced. Dw i'n rhoi tatws yn y bwced.</p>	<p>Yn yr Ardd Fotaneg Genedlaethol Dw i'n gweithio yma. Dw i'n tacluso. Dw i'n helpu. Dw i'n gweithio yn yr Ardd Fotaneg Genedlaethol.</p> <p>Edrychwch ar y blodyn / dail / coesyn. Mae'r blodyn yn gwneud hadau. Mae'r dail yn gwneud bwyd. Mae'r bwyd yn mynd drwy'r coesyn.</p> <p>Plannu bylbiau Rhaid rhoi'r cerrig bach yn y pot. Rhaid rhoi'r pridd yn y pot. Rhaid rhoi'r bylbiau yn y pridd. Rhaid aros.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • yn ystod unrhyw weithgareddau garddio • i egluro beth mae gwahanol rannau planhigion yn ei wneud • i egluro proses benodol

GWYLIO'R DVD

Ar ddechrau'r sesiwn

Beth am wyllo'r DVD?
 Pwy sy eisiau gwyllo'r DVD?
 Ydych chi eisiau gwyllo'r DVD?
 Ydyn. / Nac ydyn.
 Dyma'r DVD.
 Barod?
 Ydych chi'n barod?
 Gwylwch yn ofalus.
 Gwrandewch yn ofalus.

Trafod y DVD

Beth sy'n digwydd?
 Beth sy'n digwydd (ar y DVD)?
 Ble mae Tom / Beca?
 Ydy Tom yn yr ardd?
 Ydy Beca ar y mynydd?
 Ydy e'n/o'n / hi'n hapus / ofnus?
 Ydy. / Nac ydy.
 Beth sy yn y cae?
 Pam mae Tom yn mynd i Lan-Ilyn?
 Achos mae e / o eisiau dŵr.

Mynegi barn

Ydych chi'n hoffi'r DVD?

Ydw.

Mae'n **dda**.
 Mae'n **ddoniol**.
 Mae'n hwyl.
 Mae'n **ddiddorol**.
 Mae'n ardderchog.
 Dw i'n hoffi'r ...
 Dw i'n hoffi'r ... yn fawr.
 Dw i'n hoffi'r DVD **achos ...**
 ... mae'n **ddoniol**.
 ... mae'n hwyl.
 Dw i'n hoffi'r DVD achos ...
 ... dw i'n hoffi'r stori.
 ... mae'r cymeriadau'n **wych / ddoniol**.
 ... mae'r stori'n **gyffrous**.
 Dw i'n meddwl bod y DVD yn **ddiddorol**.

Nac ydw.

Mae'n ofnadwy.
 Mae'n **ddiflas**.
 Dw i ddim yn hoffi'r stori / cymeriadau.
 Dw i ddim yn hoffi'r DVD **achos ...**
 ... mae'n **ddiflas**.
 ... mae'n ofnadwy.
 ... mae'n araf.
 Dw i ddim yn hoffi'r DVD **achos ...**
 ... dw i ddim yn hoffi'r stori.
 ... mae'r cymeriadau'n ofnadwy.
 ... mae'r stori'n **ddiflas**.
 Dw i'n meddwl bod y DVD yn ofnadwy.

DARLLEN

Gallech chi ddefnyddio'r patrymau isod wrth ddarllen gyda'r disgyblion.

Ar ddechrau'r sesiwn

Amser darllen.
Edrychwch, blant.
Dyma lyfr da.
Edrychwch ar y llyfr.
Dyma'r teitl.
Beth ydy teitl y llyfr?
Teitl y llyfr ydy ...
Pwy ydy'r awdur?
Yr awdur ydy ...
Barod?
Gwrandewch.
Darllenwch gyda fi.
Wyt ti eisiau darllen?
Beth wyt ti eisiau darllen?
Ydych chi eisiau darllen?
Beth ydych chi eisiau darllen?
Beth am ddarllen ... ?
Syniad da!

Darllen a thrafod

Trowch y dudalen.
Edrychwch ar y llun.
Pwy sy yma?
Ble mae'r ...?
Pa liw ydy'r ...?
Beth ydy hwn?
Pwy ydy hwn? / Pwy ydy hon?
Beth ydy'r rhain?
Beth sy'n digwydd?
Beth sy'n digwydd yn y llun?
Beth sy'n digwydd yn y stori?
Mae Tom yn ...

Mynegi barn

Dw i'n hoffi'r llyfr.
Dw i'n hoffi darllen.
Wyt ti'n hoffi darllen?
Ydw. / Nac ydw.
Ydw, achos mae'n ddiddorol.
Ydych chi'n hoffi darllen?
Ydyn. / Nac ydyn.
Ydyn, achos mae'n hwyl.
Beth wyt ti'n hoffi yn y llun?
Beth ydych chi'n hoffi yn y llun?
Pwy ydy dy hoff gymeriad di?
Wyt ti'n hoffi'r gerdd?
Pam?
Mae'n hwyl.
Mae'n ddoniol.
Dw i'n hoffi'r sŵn / siâp.
Beth wyt ti'n feddwl o'r stori / lluniau / cymeriadau?
Dw i'n meddwl bod y stori lluniau / cymeriadau'n ddoniol.

Darllen a thrafod

Beth wyt ti'n gallu gweld yn y llun?
Beth ydych chi'n gallu gweld yn y llun?
Sawl ... sy yn y llun?
Oes ... yn y llun?
Oes. / Nac oes.

Gorffen / ail-ddarllen

Wedi gorffen.
Eto.

Geirfa a phatrymau iaith sy'n berthnasol i feysydd eraill y cwricwlwm

Mae'r gridiau canlynol yn cynnwys geirfa a phatrymau iaith y gellir eu defnyddio wrth ymwneud â meysydd eraill o'r cwricwlwm. Cyflwynwyd rhai o'r rhain ym Mhecynnau 1 a 2. Gweler yr adrannau perthnasol yn **Patrymau Iaith P-aC₁** a **Patrymau Iaith P-aC₂** am wybodaeth bellach.

ADDYSG GORFFOROL (1)

Offer

bag ffa
bat
chwiban
esgidiau pêl-droed
gôl
parasiwt
pêl
pêl-droed
rhaff sgipio
pêl rygbi
siorts
crys T
treinyrs

Patrymau defnyddiol

Beth am ...?
Beth am chwarae gêm?
Beth am drïo eto?
Ydych chi'n barod?
Pawb yn barod?
Tri ... dau ... un ...
I ffwrdd â chi.

Rhaid ...

Rhaid yfed dŵr.
Rhaid gwisgo dillad chwaraeon.
Rhaid gwisgo esgidiau chwaraeon – neu dim esgidiau.
Byddwch yn ofalus.

Berfau

aros
cadw'n heini
cerdded
cicio
dal dwylo
dawnsio
dringo
eistedd
gorwedd
gwneud
gwrando
hopian
neidio
nofio
rhedeg
rholio (ar y llawr)
sefyll
sgipio
stopio
symud
troi

Sut i neidio / symud ac ati

yn gyflym / yn glou
yn araf
Symudwch yn gyflym.
Symudwch yn glou.
Symudwch yn araf.
i fyny ac i lawr
'nôl a 'mlaen
rownd a rownd
Neidiwch i fyny ac i lawr.
Rhedwch 'nôl a 'mlaen.
Trowch rownd a rownd.
Igam-ogam
Rhaid cerdded igam-ogam.

ADDYSG GORFFOROL (2)

Cadw'n heini

I'r chwith – dau, tri, pedwar.

I'r dde – dau, tri, pedwar.

I fyny – dau, tri, pedwar.

I lawr – dau, tri, pedwar.

Rheda – un, dau, tri, pedwar ...

Cerdda'n gyflym – un, dau, tri, pedwar ...

Neidia a ... clapia – un, dau, tri, pedwar ...

Plyga – un, dau, tri, pedwar ...

Stopia.

Dawnsio

Beth am ddawnsio gyda'n gilydd?

Patrymau defnyddiol

Sefwch mewn llinell syth.

Sefwch mewn dwy linell syth – yn wynebu'ch gilydd.

Cerddwch i'r dde – ... cam.

Cerddwch i'r chwith – ... cam.

Cerddwch 'nôl – ... cam.

Cerddwch 'mlaen – ... cam.

Cerddwch mewn cylch i'r dde – ... cam.

Cerddwch mewn cylch i'r chwith – ... cam.

CELF A DYLUNIO (1)

Offer

botwm, botymau
brwsh, brwshis
cerdyn
clai
creon, creonau
cwmpawd
dŵr
ffedog
ffelt
ffon
glain, gleiniau
gliter
glud
gwlan
gwlan cotwm
lliny
llun
paent
papur
papur crêp
papur gwyn
papur sidan
pensil, pensiliau
pin rholio / rholbren
protractor
rhuban, rhubanau
riwler / pren mesur
sialc
siapiau papur
siswrn

Patrymau defnyddiol

Beth wyt ti'n ddefnyddio?
Dw i'n defnyddio ...

Beth ydych chi'n ddefnyddio?
(Ry)dyn ni'n defnyddio ...

Berfau

defnyddio
gludo
gwerthuso
lliwio
mesur
peintio
plygu
printio
pwysu
rholio
sychu
torri
troi

Patrymau defnyddiol

Beth wyt ti'n wneud?

Dw i'n ...

Dw i'n peintio.

Dw i'n torri allan.

Dw i'n gludo.

Beth ydych chi'n wneud?

(Ry)dyn ni'n peintio.

Rhaid ...

Rhaid rhoi papur ar y bwrdd.

Dyma'r ...

Rhaid rhoi ... ar y ...

Rhaid gludo ...

Dyna ni.

Beth am ...?

Beth am chwilio am luniau ar y we?

Rhaid gwneud ...

Pa liw?

Pa siâp?

CELF A DYLUNIO (2)

Trafod gwaith celf a dylunio

Dyma ...
Beth ydy hwn?
Cae ydy hwn.
Beth ydy'r rhain?
Hadau ydy'r rhain.
Beth sy yn y llun?
Beth ydych chi'n gallu g/weld yn y llun?
Dw i'n gallu gweld dyn yn y cae.
Beth sy'n digwydd yn y llun?
Mae'r dyn yn hau hadau.
Pa liwiau sy yn y llun?
Pa siapiau sy yn y llun?

Gwerthuso

Wyt ti'n hoffi'r ...? Ydw.
Dw i'n hoffi'r ...
Ydych chi'n hoffi'r ...? Ydyn.
Dw i'n hoffi'r llun yn fawr.
Dw i'n hoffi'r llun achos dw i'n hoffi'r lliwiau llachar.
Dw i'n hoffi'r llun achos dw i'n hoffi'r gwyrdd **golau** a'r gwyrdd **tywyll**.
Dw i'n hoffi'r llun achos mae e'n / o'n lliwgar.

Mae angen ... / Mae eisiau ...

Mae angen mwy o (goch).
Mae angen mwy o (liw) yma.
Mae eisiau mwy o (las).
Mae eisiau mwy o (goch) yma.

Mae'n ddiddorol ond mae angen mwy o ...
Mae'n ddiddorol ond mae eisiau mwy o ...

Gwerthuso

hyfryd: Mae'n hyfryd.
hardd: Mae'n hardd.
ardderchog: Mae'n ardderchog.
ffantastig: Mae'n ffantastig.
da: Mae'n **dda**.
da iawn: Mae'n **dda** iawn.
llachar: Mae'r lliwiau'n llachar.

lliwgar: Mae'n lliwgar.
grêt: Mae'n grêt.
gwych: Mae'n **wych**.
diddorol: Mae'n **ddiddorol**.
bendigedig: Mae'n **fendigedig**.
effeithiol: Mae'n effeithiol.
gwell: Mae'n **well**.

Mae'r ... yn effeithiol.
Mae'r coch a'r gwyrdd yn effeithiol.
Mae'r lliwiau'n effeithiol iawn a dw i'n hoffi'r dail.
Mae'r ... yn ardderchog.

CERDDORIAETH* (1)

[*Gellir defnyddio'r gair **miwsig** neu **cerddoriaeth**.]

Patrymau defnyddiol

Beth am gyfansoddi cerddoriaeth?

Beth am ddefnyddio'r cyfrifiadur?

Gweithwch mewn grŵp.

Gweithwch gyda phartner.

Amser ymarfer.

Amser perfformio.

Beth am berfformio cerddoriaeth?

Gwrandewch yn ofalus.

Pa fath o fiwsig wyt ti'n hoffi?

Offerynnau

Pa offerynnau wyt ti'n gallu clywed?

Pa offerynnau ydych chi'n gallu clywed?

Dw i'n gallu clywed recorder / recorders.

Wyt ti'n gallu chwarae'r recorder?

Ydw. / Nac ydw.

Nac ydw, ond dw i'n gallu chwarae'r triogl.

Beth am chwarae'r recorder?

Syniad da.

Berfau

canu

cyfansoddi

chwarae

gwerthuso

gwrando

perfformio

Siarad am ddarn o gerddoriaeth

Gwrandewch ar y miwsig / gerddoriaeth yma.

Gwrandewch ar y miwsig / gerddoriaeth yma gan Elgar.

Teitl y miwsig / gerddoriaeth ydy ...

Beth ydy'r miwsig yma?

Ydy'r miwsig / gerddoriaeth yn araf?

Ydy'r miwsig / gerddoriaeth yn gyflym / glou?

Ydy'r miwsig / gerddoriaeth yn dawel?

Ydy'r miwsig gerddoriaeth yn gryf?

Dw i'n hoffi miwsig Rwsia – mae'n gyffrous iawn.

Mae'r miwsig yn dechrau'n araf ... ac yna mae'r miwsig yn gyflym.

Mae'r gerddoriaeth / miwsig yn hyfryd.

Mae'r gerddoriaeth / miwsig yn ofnadwy.

CERDDORIAETH* (2)

[*Gellir defnyddio'r gair **miwsig** neu **cerddoriaeth**.]

Amser canu

Amser canu, bawb.
Wyt ti'n hoffi canu?
Ydw. / Nac ydw.
Ydych chi'n hoffi canu?
Ydyn. / Nac ydyn.
Beth am ganu'r anthem?

Canwch gyda fi.
Canwch ar ôl tri - un ... dau ... tri ...
Gyda'n gilydd.
Edrychwch arna i.
Dilynwch fi.
Yn araf.
Yn gyflym / glou.
Yn dawel.
Yn fwy tawel.
Yn gryf.
Daliwch y nodyn.

Canwch gyda'r piano.

Gwerthuso

Gwrandewch yn ofalus.
Sut wyt ti'n teimlo?
Dw i'n teimlo'n hapus / drist.

Beth wyt ti'n feddwl o'r miwsig?
Beth ydych chi'n feddwl o'r miwsig?
Dw i'n meddwl bod y miwsig yn wych.

Wyt ti'n hoffi'r miwsig / gerddoriaeth?
Ydych chi'n hoffi'r miwsig / gerddoriaeth?
Pam?
Achos mae'n effeithiol iawn.
Achos mae'n hyfryd.
Achos mae'n wych.

Ydy'r miwsig / gerddoriaeth yn araf?
Ydy'r miwsig / gerddoriaeth yn gyflym / glou?
Ydy'r miwsig / gerddoriaeth yn dawel?
Ydy'r miwsig / gerddoriaeth yn gryf?
Ydy. / Nac ydy.

Trafod miwsig / cerddoriaeth

Pa fath o fiwsig / gerddoriaeth wyt ti'n hoffi / m/fwynhau?
Miwsig rap.
Miwsig roc.
Miwsig pop.
Miwsig jazz.
Miwsig clasurol.
Dw i'n hoffi rap / rapio.

DAEARYDDIAETH (1)

Geiriau defnyddiol

atlas
glaw
glôb
gwlad, gwledydd
llun, lluniau
map, mapiau
planed, planedau
y Ddaear
yr Haul

Darllen map / Trafod ardal

Beth sy ar y map?
Beth sy yn yr ardal?
afon, afonydd
bryn, bryniau
cae, caeau
castell, cestyll
coeden, coed
coedwig, coedwigoedd
ffordd, ffyrdd
gorsaf
llwybr, llwybrau
llwybr beicio, llwybrau beicio
llyn, llynnoedd
maes parcio, meysydd parcio
môr
mynydd, mynyddoedd
parc, parciau
pentref, pentrefi
pwll nofio
safle gwerysilla, safleoedd gwerysilla
safle picnic, safleoedd picnic
siop, siopau
toiled, toiledau
traeth, traethau
tref, trefi
ysgol, ysgolion

Berfau

chwilio am
darllen
dilyn
edrych ar
mesur

Darllen map

Edrycha ar y ...
Edrychwch ar y ...

Ydych chi'n gallu gweld Llandeilo?
Ydych chi'n gallu gweld Trap, ger Llandeilo?

Ble mae ...?
Ble mae'r ...?
Ble mae'r castell ?

Beth sy yn sgwâr A4?
Beth sy yn ...?
Edrycha ar y symbolau.
Edrychwch ar y symbolau.
Beth ydy'r symbol yma?

Beth ydy'r cyfesurynnau?

Dilyn map

Dw i yma.
Pa ffordd i'r ...?
Syth ymlaen.
Rhaid troi i'r dde / chwith.
Trowch i'r dde.
Trowch i'r chwith.
Ewch syth ymlaen.

DAEARYDDIAETH (2)

Pwyntiau'r cwmpawd

gogledd: o'r gogledd

de: o'r de

gorllewin: o'r gorllewin

dwyrain: o'r dwyrain

De-orllewin Cymru

Y bore yma, bydd hi'n bwrw glaw yn y gogledd ... ac yn y de ... yn y gorllewin ac yn y dwyrain.

Gwybodaeth am Gymru

Dyma Eryri yng ngogledd Cymru.

Dyna'r Wyddfa. Yr Wyddfa ydy mynydd ucha Cymru.

Mae'r Wyddfa'n uchel iawn - Un ... dim ... wyth ... pump ... metr - mil ac wyth deg pum metr.

Mae Eryri'n hardd.

Mae mynyddoedd uchel / llynnoedd hardd yn Eryri.

Mae llwybrau beicio yn Eryri.

Yn Eryri, mae'n bosib beicio, cerdded ...

Mae **Glan-Ilyn** ger Llyn Tegid, ger y Bala.

Dyma eglwys **Tyddewi**. Dyma ble roedd Dewi Sant yn byw ac yn pregethu.

Yn Sir Benfro, mae'n bosib syrffio, gwyllo adar, marchogaeth ar y traeth ...

Gweler y llyfr *Dewch i Gymru!* am fwy o enghreifftiau.

Patrymau defnyddiol

Chwiliwch mewn llyfrau.

Chwiliwch ar y we.

Chwiliwch am lun / luniau.

Tynnwch lun ...

Gwnewch fap o ...

Cyfandiroedd y byd

cyfandir, cyfandiroedd

Sawl cyfandir sy?

Saith.

Beth ydy'r cyfandiroedd?

Gogledd America

De America

Affrica

Ewrop

Asia

Awstraliasia

Antarctica

Dangoswch y cyfandir / cyfandiroedd ar y map.

China

Gweler y cerdyn darllen *China* am enghreifftiau o batrymau iaith addas.

DAEARYDDIAETH (3)

Uganda

Ble mae Uganda?
Edrychwch ar y map.

Mae hi'n boeth iawn yn Uganda yn yr haf.

Pwy ydy hon?
Pwy ydy'r rhain?
Beth mae Afiya'n wneud bob dydd?
Mae Afiya'n ...

Cymharu ardaloedd

Mae ... yng Nghymru ac mae ... yn Uganda hefyd.

Mae ... yng Nghymru ond does dim ... yn Uganda.
Gweler y llyfr *Dŵr – y Ffeithiau!* am fwy o enghreifftiau.

Ghana / Y Fforest Law

Mae'r coed yma'n dod o'r fforest law yn Ghana, Gorllewin Affrica.
Edrychwch ar y map.
Dyma Ghana.
Dyma'r fforest law.
Chwiliwch am wybodaeth am y fforest law.

O ble mae glaw yn dod?

Mae hi'n heulog / boeth.
Mae'r dŵr yn anweddu.
Mae'r cymylau'n codi'n uchel.
Mae dŵr yn y cymylau.
Mae hi'n bwrw glaw.
Mae'r dŵr yn mynd i mewn i'r afon ... ac mae e'n /o'n mynd o dan y ddaear.
Mae'r dŵr yn mynd 'nôl i'r môr.

DYLUNIO A THECHNOLEG (1)

Bwyd

Offer

bwrdd
clorian / tafol
cwpan
cyllell
chwisg
fforc
ffon, ffyn
gogr
jwg
llwy
llwy bren
menig
oergell
padell ffrio
pin rholio / rholbren
plât
powlen
rhewgell
rysáit
sbatwla

Faint?

gram, gramau
pum deg gram

mwy o (+ treigladd meddal) ...

Dw i eisiau mwy o ...
Dw i eisiau mwy o **dd**wr.

Mae eisiau mwy o ...
Mae angen mwy o ...

Disgrifio:

Bendigedig!
Blasus!
Bwyd blasus iawn!
Mae'n **f**lasus (iawn).
Ych a fi!

Berfau

cael (help)
coginio
cymysgu
defnyddio
golchi
gwerthuso
gwneud
paratoi
pilio / plicio
pwysu
rhoi
rholio
torri
troi

Gwneud crempog / miwslï:

Mae angen ...
Rhaid pwysu'r ... - ... gram.
Rhaid mesur y ... - ... mililitr.
Rhaid rhoi'r ... yn y bowlen.
Rhaid cymysgu.

Crempog:

Rhaid rhoi'r badell ffrio ar yr hob.
Rhaid bod yn ofalus iawn.
Rhaid rhoi'r gymysgedd yn y badell ffrio.
Rhaid troi'r grem-pog.

Pwyswch y ... - ... gram.
Mesurwch y ... - ... mililitr.
Rhowch y ... yn y ...
Cymysgwch y ...
Byddwch yn ofalus.
Trowch y ...

Iechyd

Mae gormod o halen a siwgr yn ddrwg i chi.

DYLUNIO A THECHNOLEG (2)

Offer

botwm, botymau
brwsh, brwshis
cerdyn
clai
creon, creonau
deilen, dail
ffedog, ffedogau
ffelt
ffon, ffyn
glud
gwelltyn, gwellt
gwlan
gwlan cotwm
llinyn
paent
papur
papur crêp
papur gwyn
papur sidan
pensil, pensiliau
pren
riwler / pren mesur
siswrn

Rhaid ...

Rhaid mesur yn ofalus.
Rhaid mesur o'r pwynt yma.

Rhaid tynnu llinell yn ofalus.
Rhaid torri allan yn ofalus.

Berfau

addurno
braslunio
cymysgu
defnyddio
dylunio
gludo
gwneud
gwneud siâp
mesur
plygu
rhoi
torri
tynnu llun
tynnu llinell

Patrymau defnyddiol

Beth wyt ti'n wneud?
Dw i'n ...
Dw i'n peintio.
Dw i'n torri allan.
Dw i'n gwneud model.

Beth wyt ti'n ddefnyddio?
Dw i'n defnyddio ...

Beth ydych chi'n wneud?
(Ry)dyn ni'n mesur.
(Ry)dyn ni'n torri allan.
(Ry)dyn ni'n gludo.

Beth ydych chi'n ddefnyddio?
(Ry)dyn ni'n defnyddio paent a gliter.

DYLUNIO A THECHNOLEG (3)

Patrymau defnyddiol

Beth am ...?

Beth am chwilio am luniau ar y we?

Rhaid gwneud ...

Pa liw?

Pa liwiau?

Pa siâp?

Pa siapiau?

Gwerthuso

Wyt ti'n hoffi'r ...?

Ydw. Dw i'n hoffi'r ...

Ydych chi'n hoffi'r ...?

Ydyn.

Beth wyt ti'n feddwl o'r ...?

Dw i'n hoffi'r model yn fawr.

Dw i'n hoffi'r model achos mae'r lliwiau'n effeithiol iawn.

Mae angen mwy o liw yma.

Mae eisiau mwy o liw yma.

Gwerthuso

hyfryd: Mae'n hyfryd.

hardd: Mae'n hardd.

ardderchog: Mae'n ardderchog.

ffantastig: Mae'n ffantastig.

da: Mae'n **dda**.

da iawn: Mae'n **dda** iawn.

lliwgar: Mae'n lliwgar.

grêt: Mae'n grêt.

gwyh: Mae'n **wych**.

diddorol: Mae'n **ddiddorol**.

bendigedig: Mae'n **fendigedig**.

effeithiol: Mae'n effeithiol.

Mae'r ... yn effeithiol.

Mae'r ... yn ardderchog.

Gwneud rangoli (ar y DVD)

Dw i'n gwneud cylch mawr.

Dw i'n gwneud llinell drwy'r canol.

Cylch ... hanner cylch.

Dw i'n rhoi'r protractor ar y llinell – yn y canol – a dw i'n mesur.

Dw i'n mesur ongl – naw deg gradd.

Dw i'n gwneud llinell.

Dyma ni – chwarter cylch.

Dw i'n gludo siapiau ar y chwarteri.

Dw i'n gludo blodau o gwmpas y cylch.

Dw i'n gludo gleiniau ar y blodau.

Deunyddiau

metel / metal

copr

Beth ydy hwn?

GWYDDONIAETH (1)

Patrymau defnyddiol

Beth wyt ti'n wneud?
Dw i'n ...
Beth ydych chi'n wneud?
(Ry)dyn ni'n ...

Beth wyt ti'n ddefnyddio?
Dw i'n defnyddio ...
Beth ydych chi'n ddefnyddio?
(Ry)dyn ni'n defnyddio ...

Beth am wneud arbrawf?
Ydych chi eisiau gwneud arbrawf?
Ydyn. / Nac ydyn.
Bydda'n ofalus.
Byddwch yn ofalus.

Chwilia / chwiliwch am wybodaeth.
Chwilia / chwiliwch ar y we.
Tynna / Tynnwch lun.
Ysgrifenna / Ysgrifennwch am ...

Planhigyn, Planhigion

blodyn, blodau
deilen, dail
coesyn, coesynnau
gwreiddyn, gwreiddiau
hedyn, hadau
pridd

Patrymau defnyddiol

Edrychwch yn ofalus.
Edrychwch yn ofalus ar y ...
Beth sy'n digwydd?
Gwrandewch ar y ...
Teimlwch y ...
Ydy e'n / o'n ...?

Dyma'r ...

Beth wyt ti'n gallu g/weld?
c/glywed?
Beth ydych chi'n gallu g/weld?
c/glywed?

Dw i'n gallu gweld / clywed ...
Wyt ti wedi gorffen?
Ydw. / Nac ydw.
Ydych chi wedi gorffen?
Ydyn. / Nac ydyn.

Patrymau defnyddiol

Mae'r blodyn yn gwneud hadau.
Mae'r dail yn gwneud bwyd.
Mae'r bwyd yn mynd drwy'r coesyn.
Mae dŵr yn mynd drwy'r coesyn.

GWYDDONIAETH (2)

Plannu bylbiau

bwlb, bylbiau
cerrig bach
dŵr

Offer

bwced
rhaw
can dŵr
pot

Ffrwythau a hadau

Edrychwch ar y ffrwythau.
Mae hadau yn y ffrwythau.
Dw i'n torri'r afal – ac edrychwch – hadau – hadau brown.

Edrychwch ar yr hadau. Bydd planhigion newydd yn tyfu o'r hadau.
Rhaid rhoi'r hadau yn y pridd ...
ac yna, bydd planhigion newydd yn tyfu.

Sut mae'r hadau'n mynd i'r pridd?
Mae rhai hadau'n teithio yn y gwynt ... ac maen nhw'n glanio yn y pridd.
Mae rhai hadau'n teithio ar y dŵr.
Maen nhw'n arnofio ar y dŵr.
Mae rhai hadau'n teithio ar anifeiliaid.
Mae'r anifeiliaid yn cario'r hadau ar eu ffwr.
Mae rhai ffrwythau'n byrstio ... ac mae'r hadau'n byrstio allan.
Rhaid cael dŵr ... a golau ... ac ocsigen ... a gwres – ddim yn rhy oer a ddim yn rhy boeth.

Plannu bylbiau

Rhaid rhoi cerrig bach yn y pot.
Rhaid rhoi pridd yn y pot.
Rhaid rhoi'r bylbiau yn y pridd.
Rhaid rhoi dŵr ar y pridd.
Rhaid aros.

Hau hadau

Rhaid rhoi cerrig bach yn y pot.
Rhaid rhoi pridd yn y pot.
Rhaid rhoi'r hadau ar y pridd.
Rhaid rhoi pridd ar yr hadau.
Rhaid rhoi dŵr ar y pridd.
Rhaid aros.

GWYDDONIAETH (3)

Y planedau: geiriau pwysig

planed, planedau
seren, sêr
teithio

yr Haul
Mercher
Gwener
y Ddaear
Mawrth
Iau
Sadwrn
Wranws
Neifion

yn gynta(f)
yn ail
yn drydydd
nesa(f)
y blaned nesa(f)

Y planedau: patrymau defnyddiol

Dyma'r Haul.
Mae hi'n boeth iawn, iawn, iawn ar yr Haul.
Seren ydy'r Haul.
Mae'r planedau'n teithio o gwmpas yr Haul.

Beth ydy enw'r blaned yma?
Pa liw ydy planed ...?

Mae planed Mercher yn fach.
Mae planed Mercher yn boeth ac yn oer.
Mae hi'n boeth iawn yn y dydd. Mae hi'n oer iawn yn y nos.

Y planedau: patrymau defnyddiol

Mae planed Gwener yn boeth iawn, iawn, iawn.
Mae planed Gwener tua pum can gradd Celsius.

Y Ddaear. Dyma ble rydyn ni'n byw.
Mae dŵr ar y Ddaear.
Rydyn ni'n byw ar y Ddaear achos mae dŵr ar y Ddaear.

Mae planed Mawrth yn goch iawn.
Mae hi'n sych iawn. Mae hi'n oer iawn ar blaned Mawrth.

Mae planed Iau yn fawr iawn, iawn.
Mae hi'n stormus ar blaned Iau.
Edrychwch ar y smotyn coch. Storm ydy'r smotyn coch.

Mae cylchau o gwmpas planed Sadwrn.
Edrychwch ar y cylchau o gwmpas planed Sadwrn.
Mae'r cylchau'n hardd.
Mae Sadwrn yn blaned fawr.

Edrychwch ar y cylchau o gwmpas Wranws.
Mae hi'n oer iawn, iawn, iawn ar Wranws.
Pa liw ydy Wranws?
Gwyrddlas – gwyrdd a glas.

Dyma blaned Neifion.
Mae hi'n wyntog iawn ar Neifion.

GWYDDONIAETH (4)

Dŵr

Mae yfed dŵr yn **bwysig** iawn.
Yfa ddŵr a byddi di'n teimlo'n well.
Mae yfed dŵr yn **dda** i ti.
Does dim siwgr mewn dŵr.
Does dim calorïau mewn dŵr.
Mae dŵr yn helpu'r corff.
Mae dŵr yn helpu'r croen.
Mae'r dŵr yn mynd i lawr ... mae e'n / o'n mynd rownd a rownd ... mae e'n / o'n mynd igam-ogam ... ac mae e'n / o'n dod allan – yn y toiled ... ac felly mae e'n / o'n golchi'r corff – tu mewn.
Mae'r planhigyn yn frown achos mae e / o angen dŵr.
Rhaid rhoi dŵr i'r planhigyn ac yna bydd e'n / o'n iawn.

O ble mae glaw yn dod?

Mae hi'n heulog / boeth.
Mae'r dŵr yn anweddu.
Mae'r cymylau'n codi'n uchel.
Mae dŵr yn y cymylau.
Mae hi'n bwrw glaw.
Mae'r dŵr yn mynd i mewn i'r afon ... ac mae e'n / o'n mynd o dan y ddaear.
Mae'r dŵr yn mynd 'nôl i'r môr.

Rhaid bod yn ofalus iawn gyda dŵr.
Rhaid troi'r tap i ffwrdd.
Rhaid golchi'r ffrwythau mewn powlen.
Paid gwastraffu dŵr.
Paid taflu papur yn y toiled.

Paid llenwi'r tegell.
Paid taflu dŵr glân.

Gwneud compost

Maen nhw'n cymysgu'r bwyd a'r pethau gwyrdd.
Maen nhw'n torri'r bwyd a'r pethau gwyrdd.
Maen nhw'n rhoi'r bwyd a'r pethau gwyrdd mewn bocs mawr.
Mae'n gynnes yn y bocs.
Maen nhw'n symud y bwyd a'r pethau gwyrdd i focs mawr eraill.
Maen nhw'n troi'r bwyd a'r pethau gwyrdd yn bridd da i'r ardd.
Rhaid troi'r pridd ... a rhaid torri'r pridd.

O ble mae glaw yn dod?

Mae hi'n heulog / boeth.
Mae'r dŵr yn anweddu.
Mae'r cymylau'n codi'n uchel.
Mae dŵr yn y cymylau.
Mae hi'n bwrw glaw.
Mae'r dŵr yn mynd i mewn i'r afon ... ac mae e'n / o'n mynd o dan y ddaear.
Mae'r dŵr yn mynd 'nôl i'r môr.

HANES (1)

Cyffredinol

Edrycha ar y llun.

Edrychwch ar y llun.

Beth sy yn y llun?

Beth wyt ti'n gallu gweld yn y llun?

Beth ydych chi'n gallu gweld yn y llun?

Chwiliwch am wybodaeth.

Chwiliwch am wybodaeth ar y we.

Siaradwch am ...

Chwiliwch am ...

tynnu llun

Dyddiadau

un wyth tri saith

un naw dim un

rhwng ... a / ac* ...

Roedd Oes Fictoria rhwng un wyth tri saith ac un naw dim un.

(* **ac** o flaen llafariad)

Guto Ffowc

Llundain

Iago

brenin

Pabydd, Pabyddion

senedd

lladd

ffrwydro

casgen

powdr gwn

Gweler y llyfr *Guto Ffowc* am enghreifftiau o batrymau iaith addas.

HANES (2)
Oes Fictoria

Oes Fictoria

Pryd oedd Oes Fictoria?
Rhwng un wyth tri saith ac un naw dim un.

Ysgol Fictoraidd

desg hir, desgiau hir
piano
bwrdd du
cloch

Roedd y plant yn ysgrifennu.
Roedd y plant yn darllen.
Roedd y plant yn gwneud mathemateg.
Roedd y plant yn canu.
Roedd y plant yn gwneud dril – neu ymarfer corff.
Roedd y plant yn tynnu llun.

Gweler y llyfr *Mynd i'r Ysgol* am fwy o enghreifftiau.

Berfau

byw
bwyta
yfed
gwisgo
coginio
rhei
chwarae
ysgrifennu
gweithio
dod â
sychu
golchi
ymolchi

Ansoddeiriau defnyddiol

trist: yn **d**rist
creulon: yn **g**reulon
cas: yn **g**as
crand: yn **g**rand
hir: yn hir
tlawd: yn **d**lawd
cyfoethog: yn **g**cyfoethog
brwnt: yn **f**rwnt
budr: yn **f**udr
tawel: yn **d**awel
distaw: yn **d**distaw

HANES (3)
Oes Fictoria

Yn y cartref

gwas, gweision
morwyn, morynion
tŷ crand
tŷ gweithiwr
y wyrcws

Yn y gegin

tân
bwrdd, byrddau
cwpwrdd, cypyrddau
plât, platiau
powlen, powlenni

y gegin fach
y pantri
golchi'r llestri
oergell

Yn yr ystafell fyw / fwyta

wal, waliau
llun, lluniau
bwrdd, byrddau
cadair, cadeiriau
cannwyll, canhwyllau
lliain bwrdd, lliainiau bwrdd
llwy, llwyau
cyllell, cylllyll
fforc, ffyrc
plât, platiau
gwydr, gwydrau
cwpan, cwpanau
napcyn, napcynnau
jwg, jygiau
lenni
lamp, lampau
dreser

Yn yr ystafell wely

gwely
pot pi-pi
powlen
can dŵr, caniau dŵr
cwpwrdd

Roedd rhai pobl yn cynhesu'r gwely.
Roedd rhai pobl yn gwneud pi-pi yn y pot yn y nos achos doedd dim toiled yn y tŷ.

Yn yr ystafell ymolchi

bath
can dŵr, caniau dŵr
jwg, jygiau

Roedd rhai pobl yn defnyddio powlen i ymolchi achos doedd dim sinc.
Roedd pobl yn rhoi'r tegell ar y tân i gynhesu'r dŵr.
Roedden nhw'n rhoi'r dŵr yn y bath.

Doedd dim toiled.
Doedd dim tapiau.
Doedd dim cebls / plwg.

Gweler y llyfr *Byw yn Oes Fictoria* am fwy o enghreifftiau.

HANES (4)
Oes Fictoria

Cymharu

Roedd pobl Oes Fictoria yn byw mewn ...
Roedd ... yn y tŷ.

Doedd dim ... yn y tŷ.
Doedd dim sinc yn y tŷ.

Dw i'n / Rydyn ni'n ... byw mewn ...
Mae ... yn y tŷ.

Roedd pobl oes Fictoria'n ...
Dw i'n ... / Rydyn ni'n ...

Roedd plant Oes Fictoria'n ...
Dw i'n ... / Rydyn ni'n ...

Yn yr ysgol, roedd ...
Doedd dim ... yn yr ysgol.

Yn fy ysgol i, mae ...

Merched Beca

Geiriau pwysig

dillad merched
tollborth
gât, gatau
marchnad (y farchnad)
calch
iâr, ieir
ceffyl, ceffylau
buwch, buchod
gwisgo
protestio
talu
torri

Patrymau defnyddiol

Roedd Merched Beca'n byw amser maith yn ôl – yn Oes Fictoria.

Roedd dynion yn gwisgo dillad merched ac roedden nhw'n protestio.
Roedden nhw'n grac achos roedden nhw'n talu ar y ffordd i'r farchnad ac
ar y ffordd adre.
Roedden nhw'n torri'r gatau.

Gweler y llyfr *Merched Beca* am fwy o enghreifftiau.

MATHEMATEG (1)
Rhifau

1 – 10

un
dau
tri
pedwar
pump
chwech
saith
wyth
naw
deg

11-20

un deg un
un deg dau
un deg tri
un deg pedwar
un deg pump
un deg chwech
un deg saith
un deg wyth
un deg naw
dau ddeg

21-30

dau ddeg un
dau ddeg dau
dau ddeg tri
dau ddeg pedwar
dau ddeg pump
dau ddeg chwech
dau ddeg saith
dau ddeg wyth
dau ddeg naw
tri deg

31-40
tri deg

+ un
+ dau
+ tri
+ pedwar
+ pump
+ chwech
+ saith
+ wyth
+ naw

pedwar deg

71-80

saith deg

+ un
+ dau
+ tri
+ pedwar
+ pump
+ chwech
+ saith
+ wyth
+ naw

wyth deg

41-50

pedwar deg

+ un
+ dau
+ tri
+ pedwar
+ pump
+ chwech
+ saith
+ wyth
+ naw

pum deg

81-90

wyth deg

+ un
+ dau
+ tri
+ pedwar
+ pump
+ chwech
+ saith
+ wyth
+ naw

naw deg

51-60

pum deg

+ un
+ dau
+ tri
+ pedwar
+ pump
+ chwech
+ saith
+ wyth
+ naw

chwe deg

91-100

naw deg

+ un
+ dau
+ tri
+ pedwar
+ pump
+ chwech
+ saith
+ wyth
+ naw

cant

61-70

chwe deg

+ un
+ dau
+ tri
+ pedwar
+ pump
+ chwech
+ saith
+ wyth
+ naw

saith deg

10-0

deg
naw
wyth
saith
chwech
pump
pedwar
tri
dau
un
sero

MATHEMATEG (2)

Sawl...?

Sawl centimetr?
Sawl cylch?
Sawl ffenest?
Sawl piler?

Arian / Pres

Faint?

Faint o arian / bres?

... ceiniog
dwy **g**einiog
tair ceiniog
pedair ceiniog
deg ceiniog
dau ddeg ceiniog
tri deg ceiniog
pedwar deg ceiniog
pum deg ceiniog

punt
dwy **b**unt
tair punt
pedair punt
pum punt
wyth punt
deg punt
un deg pum punt
dau ddeg punt

Faint ydy'r ...?
Faint ydy'r het?
Faint ydy'r tocyn?

Tair punt.
Un deg dau punt.

Siâp, siapiau

cylch
hanner cylch
chwarter cylch

Mae dau hanner cylch yn gwneud cylch.
Mae pedwar chwarter cylch yn gwneud un cylch.

MATHEMATEG (3)
Trafod yr amser

Faint o'r gloch ydy hi?
Dau o'r gloch.
Tri o'r gloch.

Mae hi'n (+ treigladd meddal)

Mae hi'n un o'r gloch.
Mae hi'n **ddau** o'r gloch.
Mae hi'n **dri** o'r gloch.
Mae hi'n **bedwar** o'r gloch.
Mae hi'n **bump** o'r gloch.
Mae hi'n chwech o'r gloch.
Mae hi'n saith o'r gloch.
Mae hi'n wyth o'r gloch.
Mae hi'n naw o'r gloch.
Mae hi'n **dddeg** o'r gloch.
Mae hi'n un ar ddeg o'r gloch.
Mae hi'n **ddeuddeg** o'r gloch.

wedi

Mae hi'n bum munud wedi (dau).
Mae hi'n ddeg munud wedi (pedwar).
Mae hi'n chwarter wedi (pump).
Mae hi'n ugain munud wedi (deg).
Mae hi'n bum munud ar hugain wedi (deuddeg).
Mae hi'n hanner awr wedi tri.

i (+ treigladd meddal)

Mae hi'n bum munud i (**ddau**).
Mae hi'n ddeg munud i (**bedwar**).
Mae hi'n chwarter i (**bump**).
Mae hi'n ugain munud i (**dddeg**).
Mae hi'n bum munud i (**ddeuddeg**).

Pryd mae'r ...?

Pryd mae'r trê'n yn mynd?
Pryd mae'r siop yn agor?
Pryd mae'r siop yn cau ar ddydd Llun?

am (+ treigladd meddal) ...

am un o'r gloch
am **ddau** o'r gloch
am **dri** o'r gloch
am **bedwar** o'r gloch
am **bump** o'r gloch
am chwech o'r gloch
am saith o'r gloch
am wyth o'r gloch
am naw o'r gloch
am **dddeg** o'r gloch
am un ar ddeg o'r gloch
am **ddeuddeg** o'r gloch

MATHEMATEG (4)

Mesur

riwler, pren mesur
ffon fesur
olwyn fesur
clipfwrdd
hir
byr
Beth am fesur y ...?
Rhaid mesur yn ofalus.
Rhaid mesur o'r pwynt yma.

Mesurwch yn ofalus.
Mesurwch y llinell.
Mesurwch o'r pwynt yma.
Dw i'n tynnu llinell.

milimetr
centimetr
metr
mililitr

Sawl centimetr?

Deg centimetr.
Deg centimetr wrth wyth centimetr.
Mae ... yn bum deg centimetr.
Roedd ... yn ddau ddeg chwech centimetr ym mis Rhagfyr.

Sawl metr?

Un metr.
Dau **f**etr.
Tri metr.

Sawl mililitr?

Pum deg mililitr.

Gwneud graffiau

Beth am wneud graff?
Ble mae'r papur graff?
Llinell i fyny.
Llinell ar draws.
Dyma'r (maint).
Dyma'r (dyddiad).

Dehongli graffiau

Mae deg yn ...
Mae saith yn ...
Mae mwy o blant yn hoffi ... na ...
Mae mwy o blant yn byw yn ... nag* yn ...
(***nag** o flaen llafariad)

Mesur onglau

Dw i'n rhoi'r protractor ar y llinell a dw i'n mesur.
Dw i'n mesur ongl - naw deg gradd.
Naw deg gradd.
Chwe deg gradd
Pedwar deg pum(p) gradd.

Pwysu

Pwyswch y ...
gram

Sawl gram?

Pum deg gram.

Ysgrifennwch yr ateb.

MATHEMATEG (5)

Cyfrifo

Faint ydy ... a ...?

Faint ydy naw ac un deg un?

y cant

Faint ydy deg y cant o ...?

Faint ydy dau ddeg y cant o ...?

Faint ydy pum deg y cant o ...?

Faint ydy ...? Mae deg y cant y ffwrdd.

Arall

Beth am wneud holiadur?

Beth am wneud grid?

Llenwch yr holiadur.

Llenwch y grid.

Ysgrifennwch yr atebion yn y grid.

ADDYSG GREFYDDOL

Diwali

lampau bach
fferins / losin
dillad smart
anrheg, anrhegion
bwyd arbennig

dawnsio
paratoi
gwneud fferins / losin

Rhaid cymysgu.

Dathlu Diwali

Rydyn ni'n prynu llawer o fwyd achos rydyn ni'n hoffi bwyta bwyd da amser Diwali.
Rydyn ni'n prynu anrhegion hefyd achos rydyn ni'n rhoi anrhegion i ffrindiau a'r teulu.

Gweler y llyfr *Diwali* am fwy o enghreifftiau.

Stori'r Nadolig

Gweler y llyfr *Edrychwch ar y Golau* am enghreifftiau o eirfa a phatrymau iaith addas.

Dameg yr Heuwr

Mae (Mathew) yn gweithio yn y cae. Mae e'n / o'n hau hadau.
Mae e'n / o'n taflu'r hadau.

Mae rhai o'r hadau'n syrthio ...
Mae'r planhigion yn marw.

Mae rhai o'r hadau'n syrthio ar y pridd da.
Mae'r planhigion yn tyfu'n gryf iawn, iawn.

Gweler y llyfr *Ble mae'r hadau?* am fwy o enghreifftiau.

TECHNOLEG GWYBODAETH A CHYFATHREBU

Offer

camera
gwe-gamera
cyfrifiadur
disg
teledu
radio

Patrymau defnyddiol

Beth am ddefnyddio'r cyfrifiadur?
Syniad da.
Wyt ti eisiau defnyddio'r cyfrifiadur?
Ydw, os gwelwch yn dda.
Nac ydw, dim diolch.
Ydych chi eisiau chwarae gêm ar y cyfrifiadur?
Ydyn, os gwelwch yn dda.
Nac ydyn, dim diolch.
Taflwch y dis.
Dechreuwch.
Dangoswch.
Symudwch.
Cliciwch.
Llusgwch.
Gorffennwch y frawddeg.
Cysylltwch y geiriau.
Cysylltwch y gair a'r llun.
Atebwch y cwestiynau.
Ymlaen ...
'Nôl ...
'Nôl i'r gêm.

Gorchmynion

Argraffa'r gwaith.
Argraffwch y gwaith.
Edrycha ar y sgrin.
Edrychwch ar y sgrin.
Edrycha ar y we.
Edrychwch ar y we.
Ffilmia'r grŵp.
Ffilmwch y grŵp.
Clicia.
Cliciwch.
Clicia yma.
Clicia ar y ...
Pwysa.
Pwyswch.
Recordia'r stori.
Recordiwch y stori.
Tria eto.
Triwch eto.

Lawrlwytho

Lawrlwythwch y llun.
Lawrlwythwch y map.
Edrychwch – llun o'r cyfrifiadur.

e-bost

Mae e-bost ar y cyfrifiadur.
Beth am anfon e-bost?
Anfona neges e-bost at ...